هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆڵەکان

48

سالّی/ 2008 – بەرگی چل و هەشت

چاپی یەکەم/ سالّی 2008

پێڕیست

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (22) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/6/2 ل5

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (23) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/6/3 ل67

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (24) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2008/6/8 ل101

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (25) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/6/9 ل123

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (26) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/6/10 ل163

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (27) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/6/11 ل213

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (28) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/6/17 ل269

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (29) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/6/18 ل351

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (30) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/6/23 ل385

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (31) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/6/25 ل427

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (32) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2008/6/29 ل503

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (33) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/6/30 ل515

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (1)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/7/23 ل533

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (32)

یەك شەممە رێکەوتی 29\6\2008

خولی دووەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (32)

یەك شەممە رێکەوتی 29/ 2008/6

کاتژمێر (10)ی پێش نیوەڕۆی رۆژی یەك شەممە رێکەوتی 2008/6/29 ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بە سەرۆکایەتی بەڕێز عدنان رشاد مفتی سەرۆکی ئەنجومەن و, بە ئامادەبوونی بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکی) جێگری سەرۆك و, بەڕێز فرست أحمد عبدالله سکرتێری ئەنجومەن, دانیشتنی ژمارە (32)ی خولی دووەم, سالّی (2008) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە (1)ی ماددە (20) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموارکراوی سالّی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق, دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاردرا دانیشتنی ژمارەی (32)ی خولی دووەمی هەڵبژاردن لە کات (10)ی پێش نیوەڕۆی رۆژی یەك شەممە رێکەوتی 29/ 2008/6 دا بەم شێوەیە بێت:

1-خستنەڕوو وگفتوگۆکردنی پرۆژەی یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر لە هەرێمی کوردستان ژمارە (3)ی سالّی 2006 کە لە 2008/7/16 تەواو دەبێت.

2- خستنەڕوو وگفتوگۆکردنی پرۆژەی هەموارکردنی دووەمی یاسای خانەنشینی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ژمارە (13) سالّی 1999 هەموارکرا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان، دانیشتنەکەمان دەکەینەوە، بەرنامەی کار:

1-خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پرۆژە یاسای درێژەدان بەکارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر لەهەرێمی کوردستان ژمارە (3) ی سالّی (2006) کە لە 2008/7/16 تەواودەبێت.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پرۆژەی هەموارکردنی (2)ی یاسای خانەنشینی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستان ژمارە (13)ی سالّی 1999 هەموارکراو0

داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەم بێن دابنیشن، هەروەها لە لیژنەی ناوخۆ ڕاپۆرتی هەیە، کاك سەردار فەرموو، لیژنەی مافی مرۆڤ، کاك محمد فرج، فەرموو0

نامەیەکی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە 2008/6/23 داوا کراوە، کە یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر لە هەرێمی کوردستان، ژمارە (3) درێژبکرێتەوە، لە بەر پێویستی ئێستای ناوچەکە بۆ دوو ساڵ، هەروەها لەهەمان کاتدا 10 ئەندام پەرلەمان لەبەرئەوەی پێیان زانیوە کە دوو ساڵەکە تەواو دەبێت ،پێش ئەوەی پشووی پەرلەمان دەست پێبکات، داواکاریان هەیە ،ئەوانیش بەهەمان شێوە داوایان کردووە ئەم یاسایە درێژ بکرێتەوە بۆ دوو ساڵ، لەبەر ئەوە دەیخەینە بەردەم بەڕێزتان، داوا لە لیژنەی یاسایش دەکەم،

پرۆژەکە بخوێننەوە، دواتر ڕاپۆرتی لێژنەی ناوخۆ و لێژنەی مافی مرۆڤ ڕەئیان وەردەگرین، کاك عەونی فەرموو.

بەڕێز عونی کەمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا ڕاپۆرتی لێژنەی یاسایی دەخوێنمەوە، بۆ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستان-عێراق، بابەت، ڕای لێژنەی یاسایی، لێژنەی یاسایی لە ڕۆژی 5/ڕەزبەری ساڵی 2708کوردی، ڕێکەوتی 2008/6/26 دانیشتنێکی سازدا، بۆ تاوتوێکردنی پرۆژەی دروستکردنەوەی کاردن بەیاسای بەرەنگار بوونەوەی تیرۆر، ژمارە 3 ساڵی 2006 کەلەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان پێشکەش کرابوو، حکومەت پشتگیری لێکردووە ،دوای خوێندنەوەی یەکەمی لەپەرلەمان ،لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە 31 ڕۆژی 2008/6/25 ئاراستەی لێژنەکەمان کرا،لێژنەکەمان پشتگیری لە پرۆژەکە دەکات، بەهۆی مانەوەی ئەو هۆکارانەی یاساکەی بۆ دەرکراوە ، و بۆ پاڕێزگاری گیان و ئاسایش و ئارامی هاوواڵتیان و سامانیان ،تکایە، بفەرموون بۆ ئاگاداری و، پرۆژەکە لەگەڵ ڕای لێژنە بخەنە بەردەم ئەنجومەن، بۆ گفتوگۆکردن و دەربڕینی ڕای گونجاو، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن0

ئاماژەت بەوە کرد، کە حکومەتی هەرێم پشتگیری کردووە، حکومەتی هەرێم داوای کردووە، خۆی پرۆژەی ناردووە، داوای کردووە کە درێژەی پێ بدرێت ، فەرموو، بۆ خوێندنەوەی دەقی یاساکە.

بەڕێز محمد صالح اسماعیل :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر، لەهەرێمی کوردستانی عێراق0

ماددەی یەکەم :

کارکردن بەحوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر، ژمارە (3) ساڵی 2006 تا 2010/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

ماددەی دووەم :

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران،و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی سێیەم :

ئەم یاسایە لەڕۆژی 2008/7/17کاری پێدەکرێت، لەڕۆژنامەی فەرمی وەقایعی کوردستان بلاوەدەکرێتەوە.

هۆیەکانی دانانی ئەم یاسایە

لەبەر چەند هۆکارێك کەبەردەوام بوونی سەپاندنی حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بەپێویست ڕادەگرێ، هەروەها بۆ پاراستنی سەرو، مالْ و، ملْك و، ئاسوودەیی و سەقام گیریان، ئەم یاسایە تشریع کرا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایی ڕاپۆرتەکەی خوێندەوە، لەسەر هینەکە ،ئێستا داوا لەکاك سەردار دەکەین، کە ڕاپۆرتی لیژنەی ناوخۆ بخوێنێتەوە، کاك اخر فەرموو.

بەڕێز اخر جمال انور:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابەت، ڕاپۆرتی لیژنە کاروباری ناوخۆ، لە دانیشتنی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستان، ڕۆژی چوار شەممە ڕکەوتی 2008/6/25 و پاش خوێندنەوەی سەرەتایی بۆ ئەم یاسایە، سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستان، بڕیاریدا بەڕەوانە کردنی یاسای دریژەدان، بەکار پێکردنی یاسای بەرەنگار بونەوەی تیرۆر ،بۆ لیژنەکەمان بەمەبەستی وەرگرتنی ڕای لیژنەکەمان، بۆیە لیژنەکەمان لەڕۆژی پێنج شەممە ڕێکەوتی 2008/6/26 و ڕۆژی یەك شەممە ڕێکەوتی 2008/6/29 کۆبوونەوەی خۆی کردو، ڕای خۆی بەم جۆرە پێشکەشی ئەنجومەن دەکات، بۆ وەرگرتنی بڕیاری گونجاو، لەبەر بەردەوام بوونی هۆیەکانی دەرخستنی یاسای بەرەنگار بوونەوەی تیرۆر ،بۆ پاراستنی گیان وسەروەت و سامانی هاوولاتیان، و پاراستنی سەقامگیری لە هەرێمەکەمان، بەشداری کردن لەپاراستنی سەقامگیری لە هەموو عێراق ،لیژنەکەمان پشتگیری لەم پڕۆژەیە دەکات،پشتگیری لەبەردەوام بوونی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بۆ دوو ساڵی تر پەسەند دەکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، کەواتە لیژنەی ناوخۆ پشتگیری لە پڕۆژەکە دەکات، داوا لەلیژنەی مافی مرۆڤ دەکەم، کاك محمد فرج، ڕاپۆرتی خۆیان بخوێننەوە .

بەڕێز محمد فرج احمد :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە وەکو لیژنەی مافی مرۆڤ، لەگەڵ دریژکردنەوەی ئەم یاساییەن، چونکە بەزەروری دەبینین، ئەگەر تەنانەت ولاتیش لە حالەتێکی ئارامی دابێت، ئەمە مەسەلەیەکی زۆر گرنگە یەکێك لەو کارانەیکە یاسا دەیکات، ئەوەیە بەر لە فیعل نەصێك هەبێت، بەر لە ڕووداونی هەر ڕووداوێکی خراپ، نەصێك هە بێت، کە بتوانێت چارەسەری بکات، مەسەلەیەکی زۆر گرنکە، کە لایەزال ئیرهاب هەڕەشەی لەسەر ولاتە هەیە، ئێمە دوو تێبینیمان هەبوو ،یەکەمیان: لەسەر بەعزێ بڕگەی یاساکە، بەتایبەتی ئەوبوارەی کە ئیعدام لەناوبردن دەیگرێتەوە، وەزارەتی مافی مرۆڤ کۆنفرانسێکیان هەیە، یەکی مانگ لەوبارەوە کە دەیانەوێت ، یاسای ئیعدام نەمێنێت، یان بەلای کەمەوە سووك بکرێت، تەبعەن حکومەتیش لەگەڵ ئەم بۆچوونەدایە، لەم یاسایە ماددەی یەکەم،مەساحەیەکی گەورەی گرتووە لەسێدارەدان، لەبەر ئەوە ئێمە، وەکو لیژنەی مافی مرۆڤ، لەگەڵ ئەوە داین کەئەم سزایە نەمێنێت، ئەگەر بمێنێت سووك بکرێت ،یانیش ڕووبەرەکەی کەم بکرێتەوە، ئێمە لەلێژنەی مافی مرۆڤ هەموو لەگەڵ ئەو تەوەجوهەین ،هەروەکو هەموو دنیا و

رێکخراوەکانی مافی مرۆڤ لە دنیا، لەگەڵ ئەم تەوەجوهەن، ولاتە پێشکەوتووەکانیش لەگەڵ ئەوەدان، تەنها ولاتە دواکەوتووەکان لەگەڵ ئەم مەسەلەیە نین، ئەویش بەعزێکی هۆکارەکەیان دەزانین، خاڵێکی تر کە زۆر موهیمە ،هەشت مانگ لەمەوبەر یۆنامی کۆنفرانسێکیان بەست لەسەر ئەم یاسای تیرۆرە، کۆمەڵێك خاڵی زۆر گرینگیان خستەروو، ئەوانەی کە قسەیان لەسەر کرد پسپۆڕ بوون، هەندێك مولاحەزاتیان هەبوو، مولاحەزاتەکان زۆر گرنگ بوون، ئێمە لەم یاسایە، تەرکی بکەین بۆئەوەی ئەم بۆشایانەی تیانەمێنێ ،ئەو خاڵە لاوازانە نەمێنێت لە ناو یاساکە ،تەبعەن بەعزێك خاڵی گرنکیشیان باس کرد ،وتیان نە لەولاتانی عەرەبی و لەزۆر ولاتانی ئەورووپا هێشتا ئەوە بەرجەستە نەبووە، مەسەلەن بۆ نموونە ،تەبەنی کردنی بژێوی کەسوکاری ئەم تیرۆرستە، نە لە ولاتی عەرەبی و نە لە زۆر ولاتانی ئەورووپی تەبەنی نەکراوە، هەر دەڵێن سندوقێك دروست بکرێت، لەو سندوقە دەعم بکرێ، بەڵام ئافەرین بۆ ئێوە کە توانیوتانە ئەمە بکەن بە ئەرکی حکومەت، ئەم مالّ و منداڵە سەریان لێنەشێوێت، لەوانەیە ئەوان هەر نەزانن باوکیان چی کردووە، لەبەر ئەوە ئەمە بە خاڵکی ئیجابی سەیردەکرێت، قسەکەی ئێمە ئەوەیە ئەگەر ئەمە دواناخرێ ئێستا، جێگەی خۆیەتی، بەڵام کاتێك دیاری بکەین، بۆ مراجەعەیەك بۆ مەحکەم کردن و پتەوکردنی ئەو خاڵانەی کە بەلاوازی دیارن لەیاساکە، زۆر سوپاستان دەکەم 0

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمەش لە لیژنەی کاروباری ناوخۆ، چەند تێبینیەکمان هەبوو، لەسەر یاسای بەرەنگار بوونەوەی تیرۆر، بەتایبەتی ماددەی 1 وماددەی 2، بەڵام ئەو پڕۆژەی کە تەقدیم کرا لەلایەن ئەو برادەرانەی کە ئیمزایان لەسەری کردووە، هەروەها حکومەت ناردوویەتی، تەنها بۆ درێژکردنەوەی کارپێکردنە، بۆیە ناکرێ ئێستا ئێمە رای خۆمان بەهەموارکردنی هەرمادەیەك یان هەر فەقەرەیەك بێت، ئێمە نیازمان وایە لە ئایندەیەکی نزیکدا پڕۆژەیەك تەقدیم بکەین ،بۆ هەموارکردنی ئەم یاسایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆرسوپاس، کەواتە لیژنەی مافی مرۆڤیش لەگەڵ پڕۆژەکەیە، ئەو تێبینیانەی کە لیژنەی مافی مرۆڤ ئاماژەی پێکرد، کاك سەرداریش ئاماژەی پێکرد، لێرەدا باسی بەرنامەی کار نیە، مەوزوعی ئیعدامیش رای جیاجیا هەیە، لەناو خودی ولاتێکدا، لە ئەمریکا هەندێك ویلایەت هەیە بەکاری دێنێت، هەندێك ویلایەت هەیە بەکاری ناهێنێت ،هۆکاری بەکارهێنان و بەکار نەهێنانی گفتوگۆیەکی زۆری لەسەرە، بەتایبەتی لەلایەن رێکخراوەکانی نێودەوڵەتی و، مافی مرۆڤ و ئەوانە، دەکریت لە هەر شوێنێکدا موناقەشەی لەسەر بێت ، لە کوردستانیش موناقەشەی لەسەرە، چەند ڕۆژێکی تر، کۆنفرانسەکی مافی مرۆڤ هەیە، حکومەت و وەزارەتی مافی مرۆڤ پێهەڵدەستێت، ئەوتەوەرە دێتە پێشەوە بە تەئکید، ئێمە هەر گفتوگۆیەك بکەین لەو

بارەیەوە بە هەندی وەردەگرین، بەلاّم بۆ موناقەشە کردنی وەکو یاسا،دەبێت هەڵسەنگاندن هەبێت، دیراسەت هەبێت، دەبێت پڕۆژە هەبێت بۆ ئەوە، هەروەختێك بێت ئێمە موناقەشەی لەسەر دەکەین، مەسەلەیەکی تریش هەیە، ئەویش ئەوەیە، ئەو یاسایە رەنگە کەسێك هەبێت، یان هەڵسەنگاندنیك هە بێت بۆ ئەوەی چۆن بەکار هاتووە، ئەوەش جێگای خۆیەتی لیژنەی ناوخۆ بەرپرسە لەوە و ئەندامانی پەرلەمانیش هەرهەموویان دەتوانن رەئی خۆیان بدەن، ئەگەر پێیان وابێت ئەویاسایە وەکو خۆی جێبەجێ نەکراوە، یان کەموکوڕیەکی هەیە ، دەکرێت بە پڕۆژەیەك پێشکەشی سەرۆکایەتی بکەن، بۆ موناقەشە کردن، وەزیری ناوخۆش بانگ دەکەین، بەلاّم لەوە دەچێت ئەو یاسایە تەقدیری خۆمان وایە لە سەرۆکایەتی، ئەویاسایە بۆتە هۆی ئەوەی زیاتر کۆمەڵگاکەمان بەرەو یاسایی کردن بڕوات، ئەم یاسایە وایکردووە، کە دەیان کێشە کە موعەلەق مابوون و یەکلانە کرابوونەوە، یەکلا کرانەوە، ئەوەی درابوونە مەحکەمە، ئەوەی ئازاد کران، یەعنی وایلێکرد کە لەتەحقیقا خەڵکانەکی زۆر پەلەبکرێتن لەوەی تەماشای مەلەفەکانیان بکرێت، تاوانبار ئەگەر تاوانبارە بدرێتە مەحکەمە، ئەگەر تاوانبار نیە، زووتر ئازاد بکرێت و بگەڕێتەوە شوێنی خۆی ،بۆیە هەڵسەنگاندنێکی عام بۆ یاساکە، یاسایەکی پێویست و گرنگ بووە و، ئێستاش بەردەوام بوونی هۆکارەکانی هەم حکومەت دەست نیشانی کردووە، هەم دە ئەندامی پەرلەمان، بەهەمان شێوە داوایان کردووە، پێمواید دەچینەوە سەر پڕۆژەکە، بۆئەوەی ئەگەر موناقەشەیەکیشی لەسەر هەبوو، بۆ ئەوەی بیکەین و دەنگی بۆ بدەین، فەرموو کاك عەونی، ماددەی یەکەم بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کەمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی یەکەم :

کارکردن بەحوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3) ساڵی 2006 تا 2010/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کەس مولاحەزەی هەیە، لەسەر ئەو هینە، ناوتان دەنوسم، کاك زاناو کاك محمد حکیم، کاك شێروانیش، کاك زانا، فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەر لە پرۆتۆکۆلەکانی موناقەشەی ئەو یاسایە کە دەرمان کرد، لەبەر دەستمە دەقی قسەی جەنابت ،هەرچەندە بەخۆت ئاماژەت پێکرد، پێش تەواو بوونی ئەم دوو ساڵە، پێویست بوو ئێمە وەکو پەرلەمان، چ لەرێگەی لیژنەوە چ لە رێگەی بانگ کردنی وەزیری پەیوەندیدارەوە تەقیمێکی ئەم یاسایە بکەین، بزانین چۆن جێبەجێ کراوە، بەڕاستی ئێمە هیچ داتایەکمان لەبەر دەست دانیە، ئێستا بزانین ئایا بەپێی ئەو یاسایە چەند کەس گیراوە؟ چەند کەس مەحکوم کراوە؟ فەقەرەکانی چۆن جێبەجێ کراون، چۆن

جێبەجێ نەکراون، بێگومان کاریگەری ئیجابی هەبووە، دەرچوونی یاسایەکە ڕەدعێك بوو، بۆ تیرۆرستان و، خەڵکێکی ئێجگار زۆر لەوانەیە ئیستیفادەی لەوە کردبێت، بەڵام پێم وابوو دەبوایە وەزیری ناوخۆ ئێستا لێرە بایە، یان وەزیری داد یان کێ ئاگای لە چۆنیەتی جێبەجێ کردنی یاساکە هەبوایە، هەندێك تەوزیحاتی بدایە ئەندامانی پەرلەمان، یان بەلای کەم لیژنەی ناوخۆ لەو ڕاپۆرتەیان کەمێك بە موفەصەڵتر بچووبانە سەر ئەو بابەتە، بەدواییداچووبان بزانن ئەم یاسایە چۆن جێبەجێ کراوە و، چۆن جێبەجێ نەکراوە ،بەبێ تەقیم و بەبێ هەڵسەنگاندنی چۆنیەتی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە، ئێمە ناتوانین بۆ ماوەیەکی درێژ تەمدیدی ئەم یاسایە بکەین، چونکە یاسایەکی ئیستیسنائیە، جۆرێکە لە یاسایەکی تەواری لە حالەتێك کە مەشاکیل هەبێت، لەسەروبەندی دەرکردنی یاسایەکە، بارودۆخی عێراق و کوردستان، لەرووی ئەمن و ئاسایشەوە خراپ بوو، زۆر ئاڵۆز بوو، بەڵام دەتوانین بڵێین ئێستا سوپاس بۆ خوا تا ئەندازەیەکی زۆر لەسەر ئاستی عێراق و کوردستانیش باری ئاسایش بەر قەرار تر بووە و باشتر بووە، بۆیە قانونی عقوباتی عێراقیمان هەیە، زۆربەی ئەو مەسەلانەی کەلەم یاسایەدایە هەیە، چارەسەری کردووە و عقوبەی زۆر تونديشی تێدا هەیە، بۆیە من پێم وایە تەمدید کردنەوە لەوانەیە باش نەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك محمد حکیم، بفەرموو،

بەڕێز محمد حکیم جبار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە دیارە لەگەڵ یاساکە داین، بوونی یاسا لەنەبوونی باشترە، بۆمان دەرکەوت کە بوونی ئەو یاسایە کۆمەڵە سوودێکی هەبووە، بەڵام دوای ئەوەی گوێبیستی ئەو دووبرایە بووین، مەسئولن لە لیژنەکانی پەیوەندیدار بەم یاسایە ،لیژنەی ناوخۆ لیژنەی مافی مرۆڤ، هەردووکیان لەگەڵ ئەوەدان کە ئەو یاسایە پێویستی بە هەموارکردنە ، بۆیە من پێشنیارەکەم کەیاساکە تاوەکو شەش مانگ تەمدید بکرێ ،تا هەردوو لیژنەی پەیوەندیدار بۆخۆیان ئەو بڕگانەی یان ئەو ماددانەی کە پێویستیانە و بە باشی دەزانن هەموار بکرێ، پڕۆژەکە گەلاڵە بکەن ،ئێمەش لە کۆتایی شەش مانگەکە بە یاسایەکەدابچینەوە، ئەوکات یاساکەمان دەرکرد بەشێوەیەکی هەموارکراو و، تەوصیاتی ئەو کۆنفرانسەش ئەتوانین لەبەر چاو بگرین، یان ئەوەتا گوێی لەحکومەتەوە بووە، نەمانی ئیعدام وەکو عقوبەیەك لە عقوبات، ئەمانە هەموو وەکو بەرچاو ڕۆشنییەك ئەو پڕۆژانە گەلاڵە دەکرێن، لەلایەن لیژنەی پەیوەندیدارەوە، ئێمە لە کۆتایی شەش مانگەکە دەتوانین یاساکە بە جۆرێکی دیکە دابڕێژینەوە، ئەو کات لە جیاتی دوو ساڵ دەتوانین سێ ساڵ و چوار ساڵ مەودای بۆ دابنێین، نەوەك دوو ساڵ، بەڵام من ئێستا پێشنیارەکەم ئەوەیە کە، بۆ شەش مانگ تەمدیدی بکەینەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاك شێروان، فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە پەرلەمانی کوردستان لەسەرەتادا کە ئەو یاسایەی پەسند کرد، ژمارەی یاسایی لە ئەندامانی پەرلەمان ئەم پرۆژەیان تەقدیم کرد، ئەم پرۆژە لەلایەن پەرلەمانی کوردستانەوە پەسەند کرا، واتە پەرلەمانی کوردستان پێشبینی ئەوەی کردووە، کە بارودۆخی کوردستان چۆنە، بەو شکلە یاساکان دەربکات، هەربۆیە دوو ساڵ دانرابوو ، ئێستاش لەبەر ئەوەی ئەزموونی ئەو یاسایە بەردەوامە پێویستە یاسایەکە بۆ ماوەی دووساڵ تەمدید بکرێتەوە ،ئەمە لەلایەك، لەلای دووەم، مەسەلەی تەعدیلی قانونەکە، زۆر شتەکی تەبیعیە ئەگەر هەڵسەنگاندن هەبێت ،تەعدیلەکە ئیعتیادیە بەسەر یاساکەدا بێتەوە، نوقتەی سێیەم : بەنیسبەت عقوبەی ئیعدام لە هەموو دونیا دوو فەریق، دوو ئیتیجاە هەیە، یەك لەگەڵ مانەوەی عقوبەی ئیعدامە، یەك لەگەڵ نەمانەوەیەتی، ئەوە هەتا وەکو جەنابت ئیشارەتت پێدا، لە ولاتانی ئەمەریکا لەهەندێك جێگا عقوباتی ئیعدام هەیە، لە هەندێکی نیە، لە ئینگلتەرا پار تەشدیدی عقوبە کرا، لەسەر مەسەلەی موکافەحەی یاسای تیرۆر، ئەوەی کۆنفرانسەکە هیچ تەعاروزێکی لەگەڵ ئەو مەسەلەیە نیە ،کۆنفرانسەکە موجەرەد تەوصیات هەڵدەگرێ ،تەوصیات دێتە ئەنجومەنی وەزیران، لەوێوە دێتە پەرلەمان، لێرە ئەو مەوزوعە هەڵدەسەنگێندرێت، بۆئەوەی بزانین چەندی لێوەربگیرێت، چەندی لێوەرنەگیرێت، لێرەدا دەمەوێت ئیشارەت بەوە بدەم، تەنها عیلاقەی بە یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر نیە، بەڵکو عیلاقەی بە یاساکانی دیکەوە هەیە ،بە یاسای عقوبات، مانای ئەوەیە عقوبەی ئیعدام لە هەندێ بڕگە هەڵبگیرێ، پێویستە لە بڕگەکان بە تێکڕایی هەڵبگیرێ، چ ئەوەی لە قانون عقوبات هەیە، چ ئەوەی لەو بڕگانەی قانونی تیرۆر هەیە، بۆیە بە قەناعەتی من هەڵسەنگاندن زەروریە بۆ چۆنیەتی جێبەجێ کردنی بەڕێوەبردنی ئەم یاسایە و، من لەگەڵ تەمدیدەکەم بۆ ماوەی دووساڵ، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مەبدەئیەن کەس موعارزی تەمدیدەکە نیە ،ئەوەی کاك محمد حکیم وتی، بۆ شەش مانگەکە، خۆی لە ڕاستیدا ڕەئیەکە، بەڵام دەبێت موبەریراتی بۆ شەش مانگەکە دیاری بکرێت، بۆچی شەش مانگ، ئێمە پێمان وایە تەبعەن وەکو هەردوو لیژنە ئاماژەیان پێی کرد، حکومەت داوای دووساڵی کردووە، لیژنەی ناوخۆ، لیژنەی مافی مرۆڤ مانعیان نەبوو بۆ ئەمە ،بەڵام کەم کردنەوەی دەکرێ هەروەختێك بێت ،کەسێك هەبێت، ژمارەیەك ئەندامانی پەرلەمان هەبێت، کە پێیوابێت کە پێداویستی ئەم یاسایە نەماوە، تیرۆر لە کوردستاندا نەماوە دەکرێ پرۆژەیەك تەقدیم بکات، حکومەت خۆی ئەگەر هەڵسەنگاندنی هەبێت کە ئەو پرۆژەیە پێویست ناکات جێبەجێی بکات، خۆی داوا بکات بۆ ڕاگرتنی، ئومێد دەکەین ڕۆژەك لە ڕۆژان زووتر کۆمەڵگای ئێمە پاك بکرێتەوە لە تیرۆرستان، بۆئەوەی خەڵکەکە بەگیانێکی تەبیعی تر بژیت، بەڵام دەمانەوێ لە هەمان کاتیشدا هەموو لایەك بزانن کە هەموو لایەنە سیاسیەکان ،هەموو دام و دەزگاکان

کۆکن لەسەر ئەوەی پێکەوە خەبات بکەن بۆ نەهێشتنی ئەم دیاردەیە و، مەوزوعی شەش مانگەکە ئەگەر کاك محمد حکیم موقتەرەحەکەت سەحب ناکەیتەوە، دەیخەمە دەنگەوە، کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت بە موداخەلەی کاك زانا، بەڕاستی ئێمەش پێمان باش بوو، ئەگەر جەنابی وەزیر لێرە ئامادەبوایە رەئی ئەویشمان گوێ لێبوایە، خاڵی دووەم جێبەجێ کردنی یاسایەکە لەوانەیە زۆر بەباشی جێبەجێ نەکرابێت، یەعنی تاخیر ئەو یاسایە بۆ جیهەتی موختەص ناردراوە، بە تایبەتی لە مەنتیقەی سلێمانی، بەڕاستی ئەم رەخنەیە بەعام لەسەر هەموو یاسایەکان هەیە، ئەو جیهەتەی کە پاش دەرچوونی یاسایەکە، بۆ جیهەتی موختەس دەنێرین زۆر بە باشی نانێرن، هیوادارین سوڵتەی جێبەجێ کردن ئەمە عیلاج بکات، بەڵام جێبەجێ کردنەکەی ئەگەر باش نەبێت، مانای وانیە کە یاساکە باش نەبووە، یاساکە یەعنی لە زۆر منەزەماتمان دیتووە ،زۆر بەباشی یاساکە هەڵدەسەنگێنن ،برادەران لە ئیتاڵیا بەشداربوونە لە کۆنفڕانسەك هەندێك دادوەر، ئەگەر پێتان باش بێت ناوەکانیان دەڵێم ،دادوەر کاك طاهرو کاك دیندار، ئەو منەزەمەی لە وێ بوونە کۆنفرانسەکەیان کردووە، یاسای دژە تیرۆر زۆر بەباشی هەڵیان سەنگاندووە و، پێیان وابووە کە یاسایەکی زۆر پێشکەوتوو خوازبووە ،سەبارەت بەوەی کە کاك محمد حکیم باسی کرد، ئێمە دەتوانین بۆ دوو ساڵ تەمدیدی بکەین، پاش ئەوەی ئەگەر بیرۆکەیەك هات بۆ هەموارکردنی یاسایەکە، دەتوانین هەم دوو ساڵەکەش تەمدید بکەینەوە، هەم هەموارەکەی بەسەر باقیەکەش دەڕوات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار، من بۆیە تەعلیقم لەسەر قسەکانی کاك زانا نەدا، چونکە پێشترلە چەندین کۆبوونەوە ئاماژەم پێداوە، بانگهیشت کردنی وەزیر دەبێت لەسەر ئەساسی ئەوە بێت، لیژنەکان ڕاپۆرتیان هەبێت، ئەگەر لیژنەی ناوخۆ هەڵسەنگاندنێکی هەبوایە بۆ ئەم مەوزوعە، داوای لە سەرۆکایەتی کردایە، ئێمە وەزیرمان بانگ دەکرد ،پرسیارەکیش ئەگەر لە ئەندامێکی پەرلەمان هەبوایە لە سەر ئەم مەوزوعە، ئەم پرسیارەمان ئاراستە دەکرد، لەو ڕۆژەدا بانگی وەزیرمان دەکرد، بۆئەوەی وەلاّمی پرسیارەکانی دابایناەوە، بەڵام ئێستا ئەو پڕۆژەی هاتووە، بۆ ئەوە نیە، کە تۆ ئەو وەزیرە هەڵسەنگێنی ،لەبەر ڕۆشنایی مەسەلەیەك بێت کە پێویست بکات وەزیر لێرە بێت ،وەزیری هەرێمیش لێرەیە، ئەگەر شتێك پەیوەندی بە حکومەتەوە هەیە ، دەتوانێت وەلاّم بداتەوە ،بەڵام لێرەدا بانگهێشت کردنی وەزیر تەنیا بۆ ئەو ڕەئیەیەو، حکومەت خۆی داوای کردووە، ئەگەر شتێکتان هەبوو، ڕاپۆرتێکتان هەبوو لەم بارەیەوە لەمستەقبەل ئەوە دەکەین ،تەنیا کاك محمد حکیم، داوای ئەوەی کردووە کە شەش مانگ بێت، ئەگەر سەحبی ناکەیەوە، دەتەوێت بیخەمە دەنگدانەوە، یان سەحبی دەکەیەوە،دیارە پڕۆژەکە هی حکومەتە، داوای دوو ساڵی کردووە، لیژنەی ناوخۆ پەسەندی دەکات لیژنەی مافی مرۆڤیش پەسەند دەکات، ئەندامانی پەرلەمانیش ،یەعنی هەروەختەکیش پێویست بوو، واتە هەرسێ لیژنە، لیژنەی یاسایی، لیژنەی ناوخۆ، لیژنەی مافی مرۆڤ

هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆڵەکان

59

سالّی/ 2010 – بەرگی پەنجاو نۆ

چاپی یەکەم/ سالّی 2010

پێڕیست

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (17) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/6/22 ل 5

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (18)ی خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2010/6/23 ل 96

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (19)ی خولی سێیەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2010/6/27 ل 135

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (20) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2010/6/28 ل 217

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (21) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/6/29 ل 365

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (22) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2010/6/30 ل 377

بەڕێز عونی کمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بڕگەی حەوتەم لە بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان/ خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای زانکۆ تایبەتیەکانی هەرێمی کوردستان – عێراق.

ئەم پرۆژەیە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، لە (45) مادده پێکهاتووە، لەگەڵ هۆیەکانی دەرکردنی یاساکە، ئەو بەڕێزانەی کە واژوویان کردووە لەسەر پرۆژەکە:

1- **سۆزان شهاب نوری.**

2- **تارا تحسین ئەسعەدی.**

3- **دانا سعید سۆفی.**

4- **ئەڤین عمر احمد.**

5- **دڵشاد شهاب حاجی.**

6- **بکر کریم محمد صالح(ئاسۆ).**

7- **عمر صدیق هەورامی.**

8- **د.بەشیر خلیل حەداد.**

9- **کەیلی ئەکرم مەنتك.**

10- **تارا عبدالرزاق محمد.**

داوا لە سەرۆکایەتی پەرلەمان دەکەین، ئەو پرۆژەیەش ڕەوانەی لیژنەکانی تایبەتمەندو ئەندامانی پەرلەمان بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئێستاش ئەم پرۆژە یاسایە ئاراستەی لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی پەروەردەو فێرکردنی باڵاو توێژینەوەی زانستی و ئەندامە بەڕێزەکانی پەرلەمانی کوردستان دەکەین، ئێستا بەنیسبەت خاڵی هەشتەم لەبەرنامەی کار، خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

بەڕێز جەنابی وەزیر سبەی دەگاتەوە ئێرە، لەگەڵ ئەوە وەفدە دێت، بۆیە جارێکی تر دەیخەینە پێش ئێوەی بەڕێز، بۆ ئەوەی دوا بخرێت بۆ جەلسەی داهاتوو، کە جەنابی وەزیر خۆی حازر بێت لێرە باشە، چونکە خۆی زۆر ئیلحاحی کردو داوای کرد لە ئەسنای موناقەشە وجودی هەبێت، ئێمەش بە گرنگمان زانی، ئێستا بۆ ئێوەی بەڕێزە، ئایا دوای بخەین بۆ جەلسەی داهاتوو؟ کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ پەسند کرا، یەك کەس لەگەڵدا نییە دوابخرێت، پێشنیارێك هاتووە داوا دەکەن کە پرۆژەی بڕیار دانانی جەژنی ئێزیدییەکان حەوالەی لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئاینیش بکرێت، هەرچەند ئەمە دینێکی مەخصوصە، بە پێویستمان

زانی کە لیژنەی یاسایی بڕیاری لێ بدات، لەگەڵ ئەوەش ئاراستەی لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئاینیشی دەکەین، سوپاس، کەرەم بکەن بۆ خاڵی نۆ لە بەرنامەی کار، لیژنەی یاسایی فەرموون.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا دەقی پرۆژەکەتان بۆ دەخوێنینەوە، سەبارەت بە قانونی بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بە زمانی عەرەبی.

مشروع قانون تمديد العمل بقانون مكافحة الارهاب رقم (3) لسنة 2006 في اقليم كوردستان – ا لعراق

المادة الاولى:

يمدد العمل باحكام قانون مكافحة الارهاب رقم (3) لسنة 2006 لغاية 2013/7/16.

المادة الثانية:

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة الثالثة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ 2010/7/17 وينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

الاسباب الموجبة

لبقاء الاسباب التي تجعل من استمرار تطبيق احكام قانون مكافحة الارهاب موجباً وحماية لحياة المواطنين وممتلكاتهم وامنهم واستقرارهم فقد شرع هذا القانون.

ئێستا دەقی پرۆژەکە بە زمانی کوردی دەخوێنینەوە:

پرۆژە یاسای درێژەدان بەکارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان – عێراق

ماددەی یەکەم:

کارکردن بە حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 تا 2013/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

ماددەی دووەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکەن.

ماددەی سێیەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی (2010/7/17)وە کاری پێدەکرێت و لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا بڵاو دەکرێتەوە.

هۆیەکانی دانانی ئەم یاسایە

لەبەر چەند هۆکارێك کە بەردەوامبوون و سەپاندنی حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بە پێویست را دەگیرێت، هەروەهاش بۆ پاراستنی سەرو مالّ و مولکی هاوولاتیانی هەرێم و ئاسوودەیی و سەقامگیریان، ئەم یاسایە دانرا.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی رەئیتان.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا دەقی رەئی لیژنەی یاسای بە زمانی عەرەبی بۆتان دەخوێنمەوە:

الی/ رئاسة برلمان کوردستان - العراق

م/ تقریر حول مشروع قانون تمدید العمل بقانون مکافحة الارهاب

اجتمعت لجنة الشؤون القانونیة یوم الاحد30/جۆزەردان/2710کوردي المصادف لیوم 2010/6/20 المیلادیة لدراسة مشروع قانون تمدید العمل بقانون مکافحة الارهاب في اقلیم کوردستان - العراق المرقم (3) لسنة 2006 المقدم من قبل العدد القانوني لاعضاء البرلمان والمحال الی لجنتنا بعد القراءة الأولی له في البرلمان بجلسته الاعتیادیة المرقمة (15) فی 2010/6/20. وبعد المناقشة والمداولة تؤید اللجنة جمیع مواد وبنود المشروع المقدم.

راجین التفضل بالأطلاع وعرض أصل المشروع ورأي اللجنة القانونیة بشأنه علی البرلمان للمناقشة وأبداء الرأی المناسب والتصویت.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە بە کوردیش بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ/سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان - عێراق

بابەت/ راپۆرتی لێژنەی یاسایی سەبارەت بە پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر

لیژنەی کاروباری یاسایی کۆبوونەوە لە رۆژی30/جۆزەردان/2710ی کوردی بەرامبەر بە 2010/6/20ی زاینی بۆ تاوتوێ کردنی پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان، کە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، دوای خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەکە لە دانیشتنی ئاسایی پەرلەمان ژمارە (15) لە رۆژی 2010/6/20

ڕەوانەی لیژنەکەمان کراوە، دوای گفتوگۆکردن و تاووتوێ کردنی پرۆژەکە، لیژنە پشتگیری لە هەموو ماددەو بڕگەکانی پرۆژەکە دەکات وەکو ئەوەی کە هاتووە.

تکایە ئاگاداریی بفەرموون و ئەسڵی پرۆژەکە وەرای لیژنەی کاروباری یاسایی لەم بارەیەوە بخرێتە بەردەم پەرلەمان، بۆ تاووتوێ کردن و دەربڕینی ڕای گونجاو لە بارەیەوەو، دەنگدان لەسەری. لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شێروان کەرەم بکە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەر بۆ ئاگاداری بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر لە ساڵی 2006 لەم پەرلەمانە پەسند کراو ماوەکەی دوو ساڵ بوو، پاشان جارێك تەمدید کراوە، تەمدیدی دووەم بۆ دوو ساڵی تر بوو، ئەویش 2010/7/16 تەواو دەبێت، لەبەر ئەوەی پەرلەمان لەو ماوەیە لە پشوو دایە، ئەم پرۆژەیە تەقدیم کرا، بۆ ئەوەی دووبارە ئیعادەی نەزەر بکرێتەوە لە تەمدیدی ئەم یاسایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی ناوخۆ ڕاپۆرتان نییە لەسەری، لیژنەی ناوخۆ کەرەم بکە.

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

ئەمە دەقی ڕاپۆرتی دانیشتنەکەی لیژنەی ناوخۆیە.

بۆ/سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان - عێراق

بابەت/ ڕاپۆرتی لیژنەی ناوخۆ سەبارەت بە پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006

پاش ئاراستە کردنی دەقی پرۆژە یاسای درێژەدان بەکارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان لەلایەن سەرۆکایەتی پەرلەمانی بەڕێزەوە بەنووسراوی ژمارە (ك362) لە 2010/6/21 لیژنەکەمان لە کۆبوونەوەی ڕۆژ چوار شەممە ڕێکەوتی 2010/6/23ی زاینی کۆبوونەوەی دووەم لە ڕۆژی یەك شەممە ڕێکەوتی 2010/6/27 گفتوگۆو ڕاگۆڕینەوە کە لەنێوان ئەندامانی لیژنە سەبارەت بە پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان، بۆیە لیژنە بەم شێوەیە ڕای خۆی دەردەبڕێت سەبارەت بە پرۆژە یاساکە:

بە مەبەستی تاوتوێ کردنی پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان، لە ئەنجامی گفتوگۆو ڕاگۆڕینەوە، لیژنەکەمان پشتگیری لە

دریژکردنەوەی پرۆژە یاسایەکە دەکات تا کۆتایی ساڵی 2011 و دوا بڕیاریش هی بەڕێزتان و پەرلەمانی کوردستانە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ماددەی یەکەم.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الاولى:

يمدد العمل باحكام قانون مكافحة الارهاب رقم (3) لسنة 2006 لغاية 2013/7/16.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەکوردیش کەرەم بکەن.

بەڕێز عونی کمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم:

کارکردن بە حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 تا 2013/7/16 دریژ دەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی رەئیتان.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی پشتگیری ماددەکە دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئەندامانی پەرلەمان، ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت قسەی لەسەر بکەن، دەستیان بەرز بکەنەوە، بۆ ئەوەی ناویان تۆمار بکەین، بەڕێزان، ئەم بەڕێزانە ناویان تۆمار کراوە (ڕێزدار د.احمد ابراهیم، ڕێزدار ایوب نعمت، ڕێزدار د.زانا، ڕێزدار دانا سعید، ڕێزدار احمد سلێمان، ڕێزدار شڤان احمد، ڕێزدار شوان کریم، ڕێزدار عدنان عثمان، ڕێزدار عظیمة نجم الدین، ڕێزدار سیوەیل عثمان، ڕێزدار نەریمان عبدالله، ڕێزدار د.ڕەفیق صابر، ڕێزدار سمیر سلیم، ڕێزدار عمر نورەدینی، ڕێزدار گۆران ئازاد، ڕێزدار ئاشتی عزیز، ڕێزدار عبدالرحمن حسین، ڕێزدار بێریڤان اسماعیل)، کەسی تر هەیە؟ نییە، ڕێزدار د. احمد کەرەم بکە.

بەڕێز د.احمد ابراهیم علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو یاسایە بەڕاستی هەندێك تێبینیم لەسەر هەیە، هەندێك لە ئەحکامەکان دەتوانین بڵێین قاسین، هەندێك ئەحکامی تێدایە زۆر تونده، بەڕاستی لە جێ بەجێ کردنیشدا رەنگە ئەو جیهەتانەی، یان ئەو لایەنانەی کە ئەو یاسایە جێ بەجێ دەکەن، بەپێی ئەوەی هەندێك لەو ماددانەی کە لە یاساکەدا هاتوون، پێموایە لە چەند ساڵی رابردوودا مامەڵە بەو شێوەیە لەگەڵ ئەو کەسانە نەکراوە، کە بەناوی تیرۆرەوە گیراون، یاخود زیندانی کراون، ئێمە بەلگەمان لەدەستەوەیەو داومانەتە سەرۆکایەتی پەرلەمان، چەند کەسێك گیراون لەهەرێمی کوردستان لەلایەن ئاسایش و دەزگای دژە تیرۆرەوە، بەڵام هەندێکیان تاکو ئێستا دادگایی نەکراون، هەندێکیان تاکو ئێستا بێ سەرو شوێنن و شوێنەواریان دیار نییە، لەبەر ئەوە من لەگەڵ ئەوە نیم بەو صیغەیەی ئێستا کە لە یاساکە هەیە، بەڕاستی درێژ بکرێتەوە، ئەو یاسایە پێویستی بە هەموار کردن هەیە، بۆ ئەوەی زەمانەتی زیاتر هەبێت بۆ ئەو کەسانەی کە بە تۆمەتی ئیرهاب و تیرۆرەوە دەستگیر دەکرێن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، نوقتەی نیزامی کەرەم بکە.

بەڕێز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕەوایە ئەگەر ئینسان، مرۆڤ وەکو ئەندام پەرلەمان تێبینی لەسەر هەر یاسایەك هەبێت، ڕێگای خۆی هەیە ئێمە دەتوانین پرۆژەی هەموار کردنی یاسا بکەین، ئەمڕۆ ئێمە دانەنیشتووینە موناقەشەی یاساکە بکەین، ئەمڕۆ ئێمە پرۆژەیەکمان لەبەردەستە، بۆ درێژ کردنەوەی، ئەگەر تێبینیمان هەبێت دژی درێژ کردنەوەی بە ئەساس، یان پێشنیارێکمان هەبێت دەتوانین موناقەشەی بکەین، بۆیە من دەبینم گفتوگۆ کردن لەسەر خودی یاساکە لە دەرەوەی ئەم ئەرکەیە، کە ئێستا پێمانە، بۆیە بە نوقتەی نیزامی دەزانم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێزان، پێشنیار، پرۆژەیەك لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان بۆ تەمدید کردنی کراوە، سێ ماددەیە، هەندێك بەڕێز نایانەوێت تەمدید بکرێت، با رەئی خۆیان بدەن، زۆر وازیحە، زۆر زۆر تەبیعیە، ڕێزدار ئارام فەرموو.

بەڕێز ایوب نعمت قادر(ئارام):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ بوونی ئەوەم کە یاسایەکی تایبەت و جێگیر هەبێت سەبارەت بە تیرۆر، چونکە بەڕاستی ئەم دیاردەیە تەنها پەیوەست نییە بە کوردستانەوە، بەڵکو دیاردەیەکی جیهانییە، بەڵام کۆمەڵێك تێبینی، یاخود کۆمەڵێك کەموکورتی لە خودی یاساکە هەیە، کەوا دەکات دەنگ نەدەین بەوەی کە تەمدید بکرێتەوە، بەڵکو هەوڵ بدرێت بۆ ئەوەی یاسایەکی هەموارکراو پێشکەش بە پەرلەمان بکرێت، یەکێك لەوانە ئەم یاسایە کاتی بۆ دانراوە، هەر دوو ساڵ جارێك دەبێت تەمدید بکرێتەوە، کە ئەوەش وا پیشان

دەدات کە ئەمە یاسای حاڵەتی کتوپڕییە، حاڵەتی تەواری، کە لە زۆر ولاتەکاندا هەیە، کە هەمیشە وا پیشان دەدەین بۆ دەرەوەی کوردستان، کە کوردستان لە حاڵەتێکی نائاساییدا دەژی، کە ئەمەش زیانێکی زۆر بە هەرێمی کوردستان دەگەیەنێت لە رووی ئابووری و سیاسییەوە، کە پێچەوانەی ئەو واقیعەی کوردستانیشە، کە ئێمە هەموو جار ئەوە دەسەلێنین کە کوردستان لە حاڵەتێکی ئاسایش و ئاشتیدا دەژی، ئەوە خاڵی یەکەم.

خاڵی دووەم/ سەبارەت بە دەقی یاساکە، ئەگەر بێتو سەرنج بدەین لە هەموو بڕگەو ماددەکانی، تەنها موعالەجەی ئەمنی تیرۆری کردووە، کە لەڕاستیدا ئەگەر بێتو سەیری زۆرێك لەو ولاتانە بکەین، کە راستەخۆ گیرۆدە بوون بە دەست تیرۆرەوە، موعالەجەی تیرۆریان بە کۆمەڵێك بواری تریش کردووە، تەنها بە موعالەجەی ئەمنی چارەسەری تیرۆر ناکرێت، لەڕووی ئابوورییەوە، لەڕووی کۆمەڵایەتییەوە، لەڕووی رۆشنبیری و ئاینیشەوە.

خاڵی سێیەم/ واباشتر بوو کە بەڕێز وەزیری ناوخۆ بێتە پەرلەمان، لەلایەن پەرلەمانەوە میواندارى بکرایە، بۆ ئەوەی راپۆرتێك پێشکەش بە پەرلەمان بکات، رادەی جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایە لە ماوەی ئەم چوار ساڵە، چونکە بێ گومان کاتێك یاسایەك جێ بەجێ دەکرێت، ئەو کاتە کەموکورتیەکانی دەردەکەوێت، هەروەها ئیجابیات و سلبیاتیشی دەردەکەوێت، بۆ ئەوەی ئەندام پەرلەمانەکان بەرچاویان رۆشن بێت، ئەو کاتە دەنگ دەدەن لەسەری، یان نا، هەروەها لەڕووی یاساییشەوە، بەڕاستی کۆمەڵێك بڕگەو ماددە هەیە، کە کەموکورتی تیایە، وازیح نییە، کەوا دەکات کە ئەو جیهەتانەی جێ بەجێی دەکەن پێشێلکاری لە مافی مرۆڤدا بکەن، وەکو بڕگەی دوو/ ماددەی چوار، بڕگەی پێنج/ ماددەی سێ، زۆرێك لە بڕگەو ماددەکانی تریش و، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار زانا رەئوف فەرموو.

بەڕێز د.زانا رؤوف حمەکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا دەبێت من ئەوە بڵێم کە من لەگەڵ تەمدید کردنی ئەم پرۆژە یاسایە نیم، لەبەر چەند هۆکارێك:

یەك/ لەبەر ئەوەی لەگەڵ جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایە، دەبێت ئەوە بزانین تەبیعەتی قانونەکە لە رۆژی دەرچوونیەوە سەبغەیەکی موەقەتی هەبووە، یاسا لە رووی زەمەنیەوە، یاسایەکت هەیە بۆ زروفێکی کاتی دادەنرێت، یاسایەکی موەقەتی بۆ دادەنێن، کاتێك کە باس لە تەمدید کردنی ئەو قانونە دەکەین، دەبێت تەبریرێکی ئەوەندە بەقوەتت هەبێت لە رۆژی دەرچوونی یاساکەوە هەمان پاساوی تر هەبێت، بەڵام ئێمە لە ئەرزی واقیعدا هەمان تەبریرمان نییە، ئێمە لەگەڵ جێ بەجێ کردنی یاساکەدانین، بەڵام چەند هۆکارێك هەیە، دەبێت لەبەرچاو بگیرێت، موشکیلەی ئیرهاب کە لە هەرێمی کوردستاندا هەبووە، بەپلەی یەکەم موشکیلەی یاسا نەبووە، لەبەر ئەوە ئێستاش ئەگەر ئەو یاسایەش جێ بەجێ نەکرێت، ئێمە

دەتوانین بەو یاسا پەیڕەو کراوانەی کە لە هەرێمی کوردستاندا هەیە ناویشی یاسای سزادانی عێراقیە، دەتوانین بەو یاسایە، ئەو سەرچاوانەی کە پەیوەندی هەیە بە چارەسەر کردنی کێشەو تیرۆرەوە لە هەرێمی کوردستان ئێمە بتوانین چارەسەری بکەین، ئەمە یەکەم.

دووەم/ جێی خۆیەتی بەڕاستی بپرسین لەناو ئەم یاسایە نووسراوە پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان جێبەجێ بکات، بەڵام کە دوایی دێتە سەر واقیعی فیعلی، جاری وا هەیە ڕەنگە دەزگایەك جێبەجێی بکات، کە بەشێك نیە لە ئەنجومەنی وەزیران، ئەوەش دیسانەوە پێویستە هەڵوێستەی لەسەر بکرێت، دەکرا ئەگەر ئێمە ناچاریش بووین، بەش بە حاڵی خۆم، لەگەڵ ئەو پاساوەشدا نیم کە بۆ ئەو پێشنیازە هاتووە، لەبەر ئەوەی کە بە هەمان ئەسباب، ئێستا تیرۆر لە هەرێمی کوردستاندا هەیە، بەڵام لە هەمان کاتدا ئەو شتەی کە باس دەکرێت، ئەو دەستگایە، مەفرووز بوو بە بڕگەیەك ئەوەی بۆ ئیزافە بکردایە، چونکە تەنها وەزارەتی ناوخۆ سەرپشکە لە جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە، ئیزافەتەن بۆ ئەوە، دەبێ قەناعەتی تەواویشمان هەبێ، ئەو یاسایە مادام صەبغەی موەقەتی هەیە، کەواتە حدودێك دانێتەوە بۆ حوریەتی هاوڵاتیان، تۆ بەرامبەر جێبەجێ کردنی یاسای ئیرهابدا، تەبیعەتی موەقەتت پێداوە، بە دوو ساڵ جارێك تەمدید دەکرێ، بە داخەوە ئەوەیان بۆ سێ ساڵیش تەمدید کراوە، ڕەنگە پەیوەندی هەبێ بەوەی کە مادام لەگەڵ ئەو خولەی پەرلەمانیشدا هەبێت، چونکە ئەوانەی پێشوو بۆ دوو ساڵ تەمدید دەکرێت، ئەو جارە بۆ سێ ساڵ تەمدید دەکرێت، یەعنی لە هەمان کاتدا دەبێت ئەوە بزانین، خۆزگە بوایە ئێمە لە جیاتی ئەوەی موناقەشەی پرۆژەیەکمان بکردایە بۆ فراوان کردنی حوریەتەکان، نەك بۆ تەقیید، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ڕێزدار دانا سعید، کەرەمکە.

بەڕێز دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە درێژکردنی ئەو یاسایە بۆ سێ ساڵ زۆرە، لەبەر ئەوەی لە چوار ساڵی ڕابردوودا، دوو ساڵ، دوو ساڵ درێژ کراوەتەوە یاسایەکە، پێموانیە ئێستاش وەزعی کوردستان خراپتر بێ لەو چوار ساڵەی ڕابردوودا، ئەگەر موقارەنەی بکەین هیچ شتێکی لەو بابەتانە زۆر بەرچاو و کاری تیرۆرستی یەکجار ئاوا ڕووی نەداوە، پێمان وابێ کە دەبێ کاتێکی زیاترمان هەبێ، هەروەها لە زۆر ئەو وڵاتانەی کە لە دوای (11) سەپتەمبەرەوە، کار بە یاسای دژە تیرۆر دەکەن، ساڵ بە ساڵ تازەی دەکەنەوە، واتا زیاتر نا لە ساڵێك، لە یەك ساڵ زیاتر، لەبەر ئەوەی ئەوانیش حیسابی، بابڵێین وەزعی ئەمنی و ئاسایشی خۆیان دەکەن، هەروەها بیر لەوەش دەکەنەوە کە ئەو یاسایە نەبێتە ڕێگایەك لەبەردەم هەندێ ئازادی، یاخود بە شێوەیەکی خراپ بەکار نەیێت، جا بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەو یاسایە یەك ساڵ درێژ بکرێتەوە، هەروەها بە ڕەچاوکردنی ئەوەی کە زۆر لە ئەندامانی پەرلەمان ئاماژەیان بەوە دا کە یاساکە کەم و کوڕی تێدایە، پێویستی بە

هەموارکردن هەیە، من پێموایە لە خیلالی ئەو سااڵەدا دەکرێ پرۆژەی هەموارکردنی یاساکەش تەقدیم بکرێت، ئەو کات یاسایەکی باشتری پێشکەش بکرێ، بۆیە من پێشنیار دەکەم یەك ساڵ درێژ بکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ڕێزدار بیلال، کەرەمکە.

بەڕێز أحمد سلیمان عبدالله (بلال):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەستخۆشی لەو بەڕێزانە دەکەم کە یاساکەیان ڕەت کردەوە، منیش بەڕاستی ئەو یاسایە ڕەت دەکەمەوە، پێموایە پێویستی بە تەمدید کردنەوە نیە، لەبەر ئەو خاڵانە:

1-ئەگەر ئەو یاسایە پێویست بوایە، دەبوایە حکومەت خۆی داوای تەمدیدی بکردایە، چونکە لە خولی پێشتر بۆ تەمدید کردنەوە دوو ساڵ حکومەت خۆی داوای کرد و پەرلەمان موصادەقەی لەسەر کرد، بەڵام من ئەو جارە دەبینم ئەندامانی پەرلەمان موصادەقەیان لەسەر ئەوە کردووە، پێش حکومەت کە تەنفیزی ئەو یاسایە دەکات.

2-دەبوایە دوای ئەوەی لە ساڵی 2006 وە ئەو یاسایە هەیە، بۆ دوو ساڵ دانراوە، کە یاسایەکی موەقەتە، دواتر بۆ دوو ساڵی تر تەمدید کراوەتەوە، ئێمە وەکو ئەندامانی پەرلەمان هیچ ئامارێکمان لەبەر دەستدا نیە، کە بزانین ئایا چەند کەس بەو یاسایە حوکم دراون و سزا دراون، ئایا بوونی ئەو یاسایە بۆ ئێمەی خەڵکی کوردستان زەروورە یان نا؟ گرنگی ئەو یاسایە چیە؟ من نازانم جیهەتی تەنفیز لەو یاسایە کێیە؟ ئەگەر چی نووسراوە ئەنجومەنی وەزیران، بەڵام من پێموانیە ئەنجومەنی وەزیران تەنفیزی ئەو یاسایەی کردبێت، چونکە بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران لە خولی پێشوو باسی ئەوەی کرد کە ئەوان تەنفیزی ئەو یاسایە ناکەن، جیهەتی تر هەیە کە سەر بە حکومەت نیە، تەنفیزی ئەو یاسایە دەکات، ئەوەش بۆخۆی جێی پرسیارە، وەکو کاك د.زاناش باسی کرد بەڕاستی، دەلیلیشمان بۆ ئەوە زۆرە، نامەوێ بچمە وردەکارییەکان، قازانجەکانی ئێمە نازانین بەڕاستی بۆ ئەو یاسایە چین؟ ئایا هیچ قازانجێکمان لێ کردووە؟ یان ئامارەکان چۆنن؟ چەند کەسی پێ سزا دراوە؟

3-سزاکانی کە لە یاسای دژە تیرۆر دانراوە، زۆر قورس و سەنگینن، هیچ ڕەحمێکی تێدا نیە، وەك لە ماددەی چوار و خاڵی دووەمدا هاتووە، چەند ماددەی تریش کە جێی ماددەکان لاستیکین، دەتوانرێ بە جۆرەها شێوە بەکاربهێنرێت، وای لێبکرێت چۆنت بوێ، وا بکاری بێنی بۆ خۆت، زیاتر لە مەصلەحەتی تەنها دەسەڵاتە، خەڵکی سڤیل (civil)، یەعنی خەڵکی مەدەنی کەمترین دەسەڵاتی تێدا هەیە، کە ئەگەر ئەو یاسایە پێ سزا دەدرێ، وا دەرنەچوو، جوابەکەی چی دەبێ؟ یان با بڵێین دەتوانێ چی بکات؟ چونکە دەلیلیشمان بۆ ئەوە هەیە، چەندین کەس سزا دراون، دواتر لەسەریان نەسەپێندراوە ئەو دەستگیر کردنە، یان بڵێین ئەو سزایەی کە لەسەریان نەسەپێنراوە، دەرکەوتووە کەوا نیە، بەڵام هەرواش ڕۆیشتووە و تا

ئێستا بە مەزلوومی خۆیان دەناڵێنن، من بۆیە داوا دەکەم لە بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێز، کە ئەو یاسایە ڕەت بکەنەوە، چونکە بەڕاستی هەم پێشێلکردنی مافی مرۆڤی تێدایە، هەم ئەگەر من خۆشم دەنگ بەو یاسایە نادەم، لەبەرچی؟ لەبەر ئەوەی من پێموایە هەر کەسێك بەو یاسایە سزا بدرێ، من خۆم پێموایە لای خوای گەورە گوناحبار دەبم، بۆیە داوا دەکەم لە هەموو بەڕێزانیش کە دەنگ بەو یاسایە نەدەن و ئەو یاسایە ڕەت بکەنەوە، زۆر سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار شوان أحمد، کەرەمکە

بەڕێز شفان أحمد عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ئەو یاسایە بە یاسایەکی زۆر پێویست دەزانم بۆ هەرێمی کوردستان، وەختی خۆشی دانرا، لەسەر ئەو ئەساسە پێویستە دانرا، چونکە لە کەس شاراوە نیە کە هەڕەشەی تیرۆر لە چ ئاستێکدایە؟ کە لە عیراق مەسەلەیەکی وازحە کە بە نموونەی یەکەم لە پاش ئەفغانستان دێت، بۆیە ئەو یاسایە، یاسایەکی زۆر زۆر پێویستە بۆ هەرێمی کوردستان، درێژکردنەوە و تەمدید کردنەوەکەی زۆر بە پێویست دەزانم، بەڵام تەنیا بۆ دوو ساڵ، وەکو ئەوەی دەورەی پێشتر، نەك لەبەر ئەوە، پاش دوو ساڵی تر نازانین چ دەبێت؟ بەس ئەو تەریقەی کە دانرا من دەبینم ئیحتیمالە لەو ئەسنایە، لە ئەسنای ئینتیخابات، فریای درێژکردنەوە، یان ئیلغاکردنەوە نەکەوین، بۆیە من پێشنیار دەکەم ئیتیفاق بۆ دوو ساڵ بکرێت، بۆ ئەوەی بە ئیسراحەت لە دوو ساڵەکەدا چارەسەری ئەو یاسایە باشتر بەدەرکەوێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار شوان کەریم، کەرەمکە.

بەڕێز شوان عبدالکریم جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری پێشنیاری هەر دوو لێژنەی بەڕێز دەکەم بۆ درێژ کردنەوەی کارکردن بەو یاسایە، چونکە بەڕاستی هەموومان دەزانین موسەبیباتی دەرکردنی ئەو یاسایە، چ لە ئاستی کوردستانەوە بێت، لە عیراقیشەوە، هەروەها لە هەموو جیهاندا وەکو خۆی ماوە، تیرۆر بەڕاستی دیاردەیەك نیە لەو سەردەمەی کە ئەو یاسایە دەرچووبێت، لەو فەترەیە هەبووبێت، دوایی نەمابێت و ڕەوی بێتەوە، بەداخەوە تا ئێستا تیرۆر لەسەر ئاستی جیهانەوە، بە تایبەتی لەسەر ئاستی عیراقیش بووە؟ بە دووریشی نازانین لە کوردستانیشدا جارێکی تر سەر هەڵداتەوە، یان هەوڵی ئەوە بدەن کە کاری تیرۆرستی، یان گرووپە تیرۆرستەکان کاری تیرۆرستی ئەنجام بدەن، بە تایبەتی کە ئێمە لە کوردستاندا هەموومان فەخر بەوە

دەکەین، خەڵکیش و حکومەتیش، کە ئاشتی و ئارامی بەرقەرارە، ئەوە بەڕاستی بۆتە دیاردەیەک کە زۆر ناحەز دەیەوێت ئەو وەزعە تێک بدات، من پێموایە ئەوانەی کە لە پێش هەموویانەوە گرووپە تیرۆرستییەکانن کە دەیانەوێ ئەو وەزعەی کوردستان تێک بدەن، لەبەر ئەوە من پێموایە ئەو یاسایە بە حوکمی ئەوەی ماددەکانی، کە ماددەکانی عقوباتی تێدایە، زۆر ڕادیعە، زۆر تونـدە، ڕێگری دەکات لە ڕووداتی کاری تیرۆرستی، هەموشمان دەزانین لە کوردستاندا قوربانی دەستی تیرۆر کەم نیە، من بۆخۆم پشتگیری لە دریژکردنەوەی یاساکە دەکەم، وەکو هاوکاریشم کاك شڤان گوتی، من لەگەڵ ئەوەدام کە دوو ساڵ، چونکە لە ئەساسیشدا یاساکە خۆی بۆ دوو ساڵ دەرکراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ڕێزدار عدنان عوسمان، کەرەمکە.

بەڕێز عدنان عثمان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە وەکو پرینسیپ هەر هەموومان لەگەڵ ئەوەین کە یاسایەك هەبێ بۆ دژایەتی تیرۆر، بە هەموومانەوە بوەستین دژ بە تیرۆر، بەڵام کە قسە لەسەر ئەو یاسایە دەکرێ، لە ڕاستیدا من بە سێ هۆکار، بۆ ئەوەی بە کورتی قسە بکەم، سێ هۆکار بە پێویستی دەزانم ئەو یاسایە چیتر کاری پێ نەکرێ لە کوردستاندا، ئەو موسەبیباتانەی کە تەبعەن هۆیەکانی دانانی ئەو یاسایە کە لەو یاسایەدا، لەو پرۆژەیەدا باس دەکرێت، لە ڕاستیدا دوورو نزیك پەیوەندی بە بڕگەی یەکەمەوە نیە، بە ماددەی یەکەمـەوە نیـە، بـۆ دریـژ کردنەکـە، ئەگەر ئەوانە بکەین بە هۆکارێك بۆ دانانی نـەك بـۆ سـاڵی 2013، دەبـێ هـەر بـۆ هـەتا هەتایـە یاسـایەکی بەردەوام بێ، نەك یاسایەکی کاتی، هۆکاری یەکەم بەڕای من بۆ ئەوەی ئەو یاسایە چیـتر کـاری پـێ نـەکرێ، ئەو یاسایە لە کاتێکدا دانراوە کە دیارە کـاری تیرۆرسـتی لـە کوردسـتان و لـە عیراقـدا زۆر لـە بـرەودا بـووە، وەزعی عیراق لە شێوەیەکی زۆردا بووە، سنوورەکانی کوردسـتان هـێمن نـەبووە، کێشـە و مەترسـییەکی زۆر هەبووە، بۆیەش پێموایە هەر لەو کاتیشدا جۆرێك لە ڕەقی، قەسوەتێکی زۆر لە بڕگـەکانی یاسـاکەدا هەیـە، کە ئەگەر ئێستا جارێکی تر پێیدا بچینەوە، یان کە ئێستا دەیخوێنینەوە، یان ئـەو موشـەریعانەی کـە دایـان ناوە هەست بکـەن کـە جۆرێـك لـە ڕەقیـەکی زۆر لـە بڕگەکانـەوە هەیـە، تەشـەدودێکی زۆر لـە بڕگەکانـەوە هەیە، من پێموایە ئەو حاڵەتەی کە لـەو کاتـەدا بـوو، تـەبریری ئـەو وەزعـە دەکات، ئێستا لـە کوردسـتاندا خۆشبەختانە، دیارە دەبێ دەستخۆشیش لەو کەس و لەو دەزگایانە بکەین کە بوونەتە هۆکارێـك بـۆ ئـەوەی ئـەو نـەوعـە ئاسایشـە بـۆ خـەڵکی کوردسـتان بـەرقـەرار بکرێـت، شـەونخوونیان کـردووە بـۆ ئـەوەی ئـەمن و ئاسایش لە کوردسـتاندا بـەرقـەرار بـێ، کـاری تیرۆرسـتی لـە کوردسـتاندا تـا ئاسـتێکی زۆر کـەم ببێتـەوە، لـە کوردستاندا ئێستا ئەو حاڵەتە نیە، پێموایە هەڵوەشاندنەوەی، یان کار نەکردن بەو یاسایە بۆ خۆی خاڵێکی گەشە بۆهەرێمی کوردستان، نیشاندەرێکی ئەوەیە کە وەزعی ئەمنی لـە کوردسـتاندا چـۆتە ئاسـتێکی وا کـە چیتر پێویستمان بە یاسایەك بۆ حاڵەتی (طوارىء) نەبێت، ئەو یاسایانەی کە لە کوردستاندا هەیە و ئیشی

پێ دەکرێت، پێشتریش ئیشی پێ کراوە، هۆکارێك بوونە بۆ ئەوەی کە، ئەو دەزگایانەی کە هەرچەندە ڕەخنەشمان لەسەریان هەیە، من دواتر قسەیان لەسەر دەکەم، هۆکارێ بوونە بۆ ئەوەی کاری تیرۆرستی لە کوردستاندا تا ئاستێك کەم بێ، لە بیرمان نەچێ کە پێش 2006، پێش ئەوەی ئەو یاسایەش دەربکرێت، لە کوردستاندا کاری تیرۆرستی هەبووە، بەهەمان شێوەش کاری رادیعانەش هەبووە بۆ وەستاندنی کاری تیرۆرستی لە کوردستاندا، لە (92) بەدواوە هێزە ئەمنییەکان، هەرچەند سەر بە حیزبیش بوون، موئەسەساتێکی دەوڵەتی تەمام عیار نەبوونە، بەڵام لە ڕاستیدا زۆر بە باشی بەرامبەر بە کاری تیرۆرستی وەستاونەتەوە، پێویستیان بە یاسایەکی وا نەبووە، بۆ ئەوەی مامەڵە لەگەڵ تیرۆرستان و گروپە تیرۆرستەکان بکەن، خاڵێکی تر، لە کوردستاندا با بە واقیعی قسە بکەین، ئەوەیە کە هێشتا موئەسەساتی حیزبی لەگەڵ موئەسەساتی دەوڵەتیدا جیا نەکراوەتەوە، بەو شێوەیەی کە پێویستە، موئەسەساتی دەوڵەتی تەواومان نیە ئێمە، بۆیە جێبەجێ کردنی ئەو بڕیارە، ئەو یاسایە لە ڕاستیدا، کار پێکردن بەو یاسایە جۆرێك لە ئیجتیهاد دەدات، کە تا ئاستێکی زۆر لەوانەیە ئازادییە سیاسیەکان بەردەست بکاتەوە، لەوانەیە لەو چەند مانگەی ڕابردوودا نموونەمان لەبەرچاو بێت، کە من نامەوێ قسەی لەسەر بکەم، بەڵام وا بکات کە لایەنی سیاسی باڵا دەست جۆرێك لە ئیجتیهادی هەبێ بۆ کار و بۆ ئیش و کاری هەندێك لە هەڵوێستی لایەنی سیاسی تر کە پێمواید ئەوە وا دەکات کە ئاسانتر بێ تەخویل کردن و خستنە خانەی تیرۆر و ئەوانە بۆ لایەنی سیاسی تر، خاڵێکی تر کە ئەوە لە هەمووی بە گرنگتر دەزانم، بۆیە بەداخەوە ئێمە لە کوردستاندا تا ئێستا ئەو موئەسەسە ئەمنیانەی کە ڕاستەوخۆ پەیوەستن بە جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە، یەکگرتوو نین، هێزی ئاسایشی یەکگرتوومان نیە لە کوردستان.....

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاکە تۆ وەرە سەر ماددەکە، چاوەکەم چ عیلاقەت بە ئەمن و ئاسایشەوە هەیە، ماددەکە دەیەوێت تەمدید بکرێت، لەگەڵیت یان لەگەڵی نیت؟ ئەو مەوزووعەی باست کرد لە وەختی تر دەتوانی، ئێستا وەرەوە سەر ماددەکە.

بەڕێز عدنان عثمان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەسەرەتا وتم سێ هۆکار هەیە بۆ ئەوەی ئەو یاسایە ڕابگیرێت، دوو هۆکارم باس کرد، هۆکاری سێیەم ئەوەیە کە ئێمە ئەجهیزە ئەمنیەکانمان یەکگرتوو نین، کە ناتوانن بە شێوەیەکی ڕێك و پێك ئەو ئەجهیزەیە بکەن، لایەنی تریشمان هەیە، مەسەلەن ئەجهیزە موخابەراتیەکان لە کوردستاندا هێشتا ئەجهیزەی حیزبین، ئەجهیزەی حکومی نین، بۆیە کاتێ جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە دەخرێتە ئەستۆی ئەو ئەجهیزانە، کە هێشتا لە ژێر مەرجەعیەتی حیزبیدان، بۆیە ئیشکالیەتی گەورەمان بۆ دروست دەبێ لە جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە، بۆیە من بەو سێ هۆکارە، ڕەئیم وایە کە ئێمە ئیش لەسەر ئەو یاسایە نەکەین، دەکرێت لە ماوەی شەش مانگی داهاتوودا، لە ماوەی داهاتوودا، ئێمە گفتوگۆیەك بکەین، یان

دانیشتنێکی تایبەت لە پەرلەماندا بکەین، بۆ هۆکارەکانی ئەوەی کە ئایا یاسایەکمان هەبێ بۆ دژایەتی تیرۆر؟ جارێکی تر، پرۆژەیەکی تر بخرێتە بەردەم پەرلەمان، بۆ ئەوەی جیاواز بێ لەگەڵ پرۆژەکەی ڕابردوودا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار عەزیمە خان، کەرەمکە.

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە بۆ خۆی پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر، ئەو یاسایە من پێم باشە بمێنێ، بەڵام بەو شێوەی ئێستا نا، ئەو یاسایە درێژ کردنەوە نەبوایە، ئەوە هەموارکردن بوایە، لەبەر ئەوەی ئێمە هیچ ئاماژەك، یان هیچ بە دواداچوونێکمان نیە لەسەر ئەوەی کە تا چەند تیرۆر لە کوردستاندا، لە ماوەی ئەو دوو ساڵەی کە درێژ کرابۆتەوە، تا چەند کاری تیرۆرستی هەیە، ئێمە بە پێی ئەو بەدواداچوونە بمانتوانیبایە، هەڵسەنگاندنێك بکەین، ئەو درێژکردنەوەیە ساڵەکەی بۆ دیاری بکرێ، دیارە ئێمە لە خۆمانەوە چەند ساڵێك زیاد دەکەین، بە بێ ئەوەی کە لەگەڵ وەزارەتی ناوخۆ، یان دەزگای دژە تیرۆر و ئەوانەی کە کاری تیرۆرستیان بەدەست گەیشتووە، یان بەدواداچوونیان بۆ کردووە، ئاماژەك لەبەردەستبوایە، ئینجا ئەوە بکرایە، من پێموایە ئەوە هەموار بکرابایە باشتر بوو، لە چەند ماددەیەکدا، هۆکارەکانی درێژبوونەوەی ئەو یاسایەش لە ماددەکاندا دیاری بکرابایە، دوای ئەوە لە خاڵێکی تردا، لەو یاسایە باس لە پاراستنی سەر و ماڵ و مولکی هاووڵاتیانی هەرێمی کوردستان دەکات، دیارە ئەو دەزگایە بۆ پاراستنی ئەمن و ئاسایشی گشتی هەرێمی کوردستانە، نەك تەنها بۆ پاراستنی سەر و ماڵ، ئێمە لە کوردستاندا دەزگای ئاسایش و پۆلیسمان هەیە، دەزگای ئەمنیمان هەیە کە سەر و سامانی هاووڵاتیان بپارێزێ، بۆیە ئەوە دەزگایەکە پەیوەندی بە ئەمن و ئاسایشی نیشتمانییەوە هەیە، من پێموایە ئەو یاسایە هەموار بکرێتەوە، بۆ ماوەی یەك ساڵ درێژەی پێ بدرێتەوە، لەوە زیاتر نەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار سیوەیل عوسمان، کەرەمکە.

بەڕێز سیوەیل عثمان أحمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر سوپاس، قسەکانی من کرا.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار نەریمان عبدالله، کەرەمکە.

بەڕێز نەریمان عبدالله قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە هەر یاسایەك كە لە قۆناغێكدا دادەندرێ، ئەسباب و موجیباتی خۆی هەیە، پێداریستیەكانی لەلایەن نوێنەرانی گەلەوە، لە پەرلەمانەوە دیراسە دەكرێت، هەوڵی چارەسەركردنی بۆ دەدرێ، ئەو یاسایە لە بارودۆخ و قۆناغێكدا دانراوە كە ئەو یاسایە تیرۆر لە ئاستی عیراق و جیهان و كوردستانیش لە ئاستێكی بەرزدا بوو، مەترسیداریكی زۆر گەورە بوو، ئەو یاسایە ئێستا لە هەرێمی كوردستاندا پێموایە، زەرووەتێكی زۆری نەماوە، كە ئێمە ئەگەر وەكو هەندێك بۆچوونیش هەبێ زەروراتی ماوە، دەبوایە ئێمە پێش موددەیەكی موناقەشە كردنەكە بەڕاستی بخرایەتە بەرنامەی كارەوە، بۆ ئەوەی لێژنە تایبەتمەندەكان لەگەڵ حكومەتدا دیراسەیەكی ورد و باش، تەقیمێك بكرابایە بۆ ماوەی ئەو چوار ساڵەی كە ئەو یاسایەی كە كاری پێكراوە، تا چەند ئێمە ئیستیفادەمان لێ كردووە، سوودمان لێ بینیوە، لە چارەسەر كردنی مەبەستەكانی، یان چەندێك سلبیاتی هەبووە بۆ ئەوەی دیراسەی لێ بكەین، لە بەرچاوی بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ڕوون بێ، بۆ ئەوەی پێویست دەكات تەمدیدی بكەین، یان تەعدیلی بكەین، یان هەڵیوەشێنینەوە، بەڕاستی ئەوانە هەموویان نەكراوە، بۆیە من بە باشی دەزانم ئەو یاسایە ئەگەر هەندێك موجیباتیشی مابێ، لە عیراقدا تیرۆر لە ئاستێكە كاریگەری و مەترسی زۆری هەیە، لە كوردستاندا ئەو كاریگەریانەی نەماوە، بەڵام بەو پێیەی كە ئێمە بەشێكین لە عیراق، بە پێویستیشمان زانی بەڕاستی ئەو موددەیە بۆ سێ ساڵ و لەگەڵ لێژنەی یاسایی نیم، لەبەر ئەوەی خۆی یاساكە كە دانراوە لەو بارودۆخەی باسم كرد، بۆ دوو ساڵە، لە كاتێكدا تەمدید كردن بۆ سێ ساڵە، ئەوە بەڕاستی مەنتیقێكی یاسایی و پێموایە تەتبیقی تێدا نیە، هەروەها ئەگەر بێت و بچمە ناو وردەكاری ماددەكانەوە كە ئێستا جێگەی موناقەشە نیە لەسەری، زۆر نوقصانی تیدا هەیە، هەر تەنها لە ناوەڕۆك و عینوانی یاساكە، من یەك قسە دەكەم كە قانون (مكافحة الإرهاب)، بە كوردییەكەی نەهێشتنی تۆقاندن و بە تیرۆر ناوی بردووە، ئاخر تۆقاندن هەر تیرۆر نیە ئەصلەن، زۆر جیاوازییەكی زۆری هەیە، نەهێشتنیش جیاوازە لە تەرجومە كردنەكە، بە ڕەنگاربوونەوە، ئەوە بەڕاستی هەر لەوێوە دەست پێدەكات، هەروەها ئەو یاسایە كۆمەڵێ موبەریراتی داوە كە مەجالی ئیجتیهاداتی شەخصی هەیە كە كارمەندانی جێبەجێ كەری ئەو یاسایە، ئەگەرچی تا ئێستا زۆر ڕوون و وازح نیە، كە كەی ئەوانە بیزەببت جێبەجێ دەكەن؟ خەڵكانێكیش هەیە كە بەڕاستی جێبەجێی دەكەن، بەڕاستی لە ڕووی شەرعییەوە خۆیان شەرعییەتی یاساییان نیە، ئەوە بەڕاستی جێگای پرسیارە، هەروەها ئەو یاسایە حوكمی لەسەر پرۆژە داوە هەندێك جار، یەعنی دەڵێم (مشروع الجنایە)، بەڕاستی پرۆژە حوكمی لەسەر نادرێت، (عمل الاجرامی) كاری لەسەر دەكرێت، كە مەبەست لێی كارێكی تۆندو تیژی زیان بەخشە بە بەرژەوەندییەكانی گشتی و نیزامی ولاّت، یان هاوولاّتیان، هەروەها هەندێ جار حوكمی داوە لەسەر ئەوەی كە ئەو كەسانەی ئەوە دەكەن مەبەستێكی سیاسیان هەیە، ئەو مەبەستە سیاسییە ئەو مەجالەی تیا هەیە توهمە بكەیتە سەر هەر كەسێك كە خۆت بەدڵت نەبوو، بەڕاستی ئەمە وردەكاری زیاتری دەوێت و پێداچوونەوەی دەوێت، بۆیە من لەگەڵ ئەوەم ئەگەر نوێش بكرێتەوە لە شەش مانگ تێ نەپەڕێت تا كۆتایی ساڵی 2010، بۆ ئەوەی تا ئەو كاتە ئێمە تەقیمێكی وردو زانستی و باش

بکەین لەگەڵ دەزگا تایبەتمەندییەکان، لەگەڵ حکومەتی هەرێم، لەگەڵ دەزگای دادوەری لە هەرێمی کوردستان و جێ بەجێ کارەکانی، بۆ ئەوەی لە داهاتوودا ئێمە پرۆژەیەك پێشکەش بکەین بۆ تەعدیل کردنی، یان هەڵوەشاندنەوەی، یان تەمدید کردنەوەی، بۆ ئەوەی بەرچاومان زیاتر روون بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار رەفیق صابر فەرموو.

بەڕێز د.رفیق صابر قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بێگومان بوونی یاسایەك بۆ بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر کارێکی پێویستە، بەڵام ئەم یاسایەی کە چوار ساڵ پێش ئێستا بڕیاری لەسەر دراوە، راستیەکەی لەبارودۆخێکی هەم ناوچەیی وجیهانی زۆر تایبەتدا بوو، لە هەمان کاتدا بە ئاشکرا شوێنەواری رووداوی تیرۆریستی یەکی شوباتی ساڵی 2004ی پێوە دیارە، کە تاوانێکی زۆر گەورە لە هەولێر ئەنجام دراو لە ژێر تەئسیری ئەو رووداوەدا هەست دەکەیت پرۆژەکە رەحم و بەزەیی کەم تیایە، لایەنی پەروەردەیی لە یاساکەدا کە دیارە لە یاسایەکی جۆرە تەنیا نابێت بە ئامانجی تۆڵەسەندنەوە بێت، بەڵکو پێویستە لایەنی پەروەردەشی تیا بێت، من پێموایە بوونی یاسایەکی لەو جۆرە بۆ هەرێم، بۆ خۆی رەنگە لەسەر ئاستی جیهانی قازانج بە هەرێم نەگەیەنێت، چونکە ئێمە دەمانەوێت پرۆسەی دیموکراسی لە کوردستاندا قوڵتر بکرێتەوەو ئەو رووخسارەش لەدەرەوە پیشان بدرێت، بەڵام بوونی یاسایەکی واو لە دۆخێکدا، کە رێکخراوەکانی جیهانی زۆر بەلگەیان لەسەر پێشێل کردنی مافی مرۆڤ هەیە لە زیندانیەکانی کوردستاندا، رەنگە بوونی یاسایەك بەو شێوەیە زیان بە ئەوە بگەیەنێت.

دووەم/ لایەنێکی تر کە ئەوەی کە گرنگە لێرەدا ئەوەیە، ئەم یاسایە تاکو ئێستا ئێمە نەمانزانیوە چ ئەنجامێکی هەبووە، بەڵام وامانزانیوە کە هەندێك دەزگای نایاسایی لە هەرێمی کوردستان سوودیان لەم یاسایە بینوە، یان بەکاریان هێناوە، لەبەر ئەوە من بەڕاستی پێشنیار دەکەم پێموایە سێ ساڵ بۆ درێژکردنەوەی زۆر زۆرە، لەگەڵ ئەو پێشنیارەم بۆ ئەوەی بۆشاییەکی قانونیش نەبێت بۆ بەرەنگاربوونەوەی دژە تیرۆر، من پێم باشە لە ساڵێك زیاتر نەبێت، بەڵام بەو مەرجەی کە لەو ساڵەدا کار بکەین بۆ هەموار کردنی ئەم یاسایە، زۆر سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار سەمیر سەلیم فەرموو.

بەڕێز سمیر سلیم امین بەگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە یەکێك لە مەفخەرەکانی کوردستانی ئێمە ئیستیقراری سیاسی و ئەمنیە لەڕاستیدا، هەر ئەوەش وای کردووە پێوەرێکی گەشە کردنی کوردستان لە ناوچەکانی عێراق بارە ئەمنیەکەیەتی، لەبەر ئەوە گرنگە هەر هۆکارێك، هەر یاسایەك، هەر رێبازێك بگرینەبەر، بۆ ئەوەی مەسەلەی ئارامی سیاسی، مەسەلەی

ئەمنی پاریزراو بکەین، موجیباتی ئەم پرۆژە یاسایەی کە خوێندمەوە لەڕاستیدا موجیباتێکە لەگەڵ واقیعی ئێستای هەرێمی کوردستاندا ناگونجێت و، دەبوو ئەم پرۆژە یاسایە تەمدید نەبێت بە تەنها، تەعدیلیشی لەگەڵدا بێت، چونکە پرۆژە یاساکە وا بکات وەکو، رەفیق صابر گوتی لە دۆخێکی سیاسی و واقیعێکی سیاسی تردا دانراوە، واقیعی ئێستاو بەرەو کوێ دەچین شتێکی ترمان لێ دەخوازێت، ئەم پرۆژە یاسایە یەکەم/ دیاری نەکردنی بازنەی ئیش نەکردنی یەکێکە لە کەموکوڕییەکان تیایدا، بازنەی ئیش کردنی ئێمە هەڵساوە ئیستینادی کردۆتە سەر بوونی تیرۆر لە بەغدا، بۆ دانانی یاسای تیرۆر لە هەرێمی کوردستاندا، کە ئەمە لەڕاستیدا واقیعی هەرێمی کوردستان لەگەڵ واقیعی بەغدا دوو شتی جیاوازن، ئەوە خاڵی یەکەم.

خاڵی دووەم/ لە موجیباتدا دەیەوێت بگونجێنێت لەگەڵ یاسای دژە تیرۆردا موکافەحەی ئیرهابی نێودەوڵەتیدا دەمانخاتە حاڵەتێکی سیاسی قورسی ئەم حاڵەتە، ئەگەر ئێمە یاسای موکافەحەی ئیرهاب بگونجێنین لەگەڵ یاسای موکافەحەی ئیرهابی نێودەوڵەتی، دەبێت بەگشت هەموو ئەو رێکخراوانەدا بچینەوە لە قانونی نێودەوڵەتیدا بە ئیرهابی لە قەڵەم دراون، ئەمەش ئێمە لە رووی کورد بوونەوەو لە رووی کوردستانی بوونەوە دەمانخاتە کۆمەڵێك مواجەهاتی نابەرامبەر و ناهاوسەنگەوە، هاوکێشە سیاسیەکانمان هەر هەموو لێ تێك دەدات.

سێ/ جیهەتی جێ بەجێ کەری ئەم یاسایە، کە تا ئێستا کاك دکتۆر رەفیق صابر ئاماژەی پێ کرد گوتی هەندێك دەزگا نایاسایی سوودیان لێ بینوە، حەصری بکەین لە وەزارەتی ناوخۆو هەموو ئەو دەزگایانەی سەر بە وەزارەتی ناوخۆن، هەر دەزگایەکی تری سەر بە وەزارەتی ناوخۆ نەبێت، لە چوارچێوەی وەزارەتی ناوخۆ دانەبێت ئەویش ئەو مواجەهەی ئیرهابەی دەکات جۆرێکی ترە لە ئیرهاب.

چوار/ کۆمەڵێك موستەلەحات لەناو پرۆژە یاساکەدا هەیە لە دەرەوەی قانون دەیگرێتەوە، قانون مەبنیە لەسەر کرداری ئیرهابی و شروع بە کرداری ئیرهابی، ئەمە دەچێتە سەر مەقاصد، دەڵێت مەبەستی تیرۆر جا دەکرێت هەموو کەسێك، هەموو رێکخراوێك تۆمەتبار بکرێت لە کاروبارو چالاکیە سیاسیەکانیدا کە بەمەبەستی تیرۆری هەیە، چونکە معیارێك نییە، پێوەرێك نییە بۆ ئەو حاڵەتە، دەڵێت پرۆژەی تیرۆر دەکرێت ئێمە هەر پرۆژەیەك کە بمانەوێت ئیتیهامی بکەین بەوەی پرۆژەی تیرۆرە، چونکە نە پرۆژەو نە مەبەستیش هەموویان چوونەتە ئەودیوی کرداری تیرۆرەوە، چوونەتە ئەودیویش بە کرداری تیرۆریشەوە.

خاڵێکی تر/ حەصر کردن و بنبڕ کردن و مواجەهە کردنی تیرۆر لە یەك ئامرازدا، ئامرازی رووبەڕوو بوونەوەی تیرۆر لەناو ئەم پرۆژە یاسایەدا تەنها حاڵەتی ئەمنی بەکارهێنانی هێزە، ئامرازەکانی تر، رێبازەکانی تر، وەسیلەکانی تر بۆ رووبەڕوو بوونەوەی تیرۆر لەم قانونەدا دیاری نەکراوە، کە گەورەترین نەقصە لەناو قانونەکەدا هەیە، لەبەر ئەوە من داوا دەکەم ئەم قانونە بۆ دەرباز بوون لە کێشەی تەواو بوونی کاتی، تەنها بۆ شەش مانگ درێژ بکرێتەوە، بۆ ئەوەی بتوانین ئێمە دوای شەش مانگەکە قانونەکە تەعدیل بکەینەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ڕێزدار عمر نورەدینی فەرموو.

بەڕێز عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا تیرۆر دیاردەیەکی جیهانیە، تا ئێستاش کۆمەلگای نێودەوڵەتی لە حاڵەتی بوونی جەنگێکی جیهانیدایە دژی تیرۆر بەرەیەکی جیهانیش هەیە بۆ دژایەتی کردنی تیرۆر لەناو ئەو بەرەیەدا ئەم وڵاتە، ئەم دەڤەرە، ئەم ناوچەیەی کە ئێمە تێدا دەژین بەرەیەکی لە پێشەوەی دژایەتی کردنی تیرۆرە، لەناو ئەم جەنگە جیهانیەشدا لەناو یازدەی سێپتێمبەرەوە لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی، لەسەر ئاستی ئیقلیمی، لەسەر ئاستی ناوخۆی وڵاتان، لەسەر ئاستی نیشتمانی مەسەلەی دەرکردنی یاساو بڕیاری نێودەوڵەتی و ڕێککەوتننامەی نێودەوڵەتی بۆتە شێوازو میکانیزمێکی گرنگ بۆ دژایەتی کردنی تیرۆر، دەبینین ئەنجومەنی ئاسایشی نێودەوڵەتی لە دوای یازدەی سێپتێمبەرەوە تا بە ئێستا دەگات چەندین بڕیاری نێودەوڵەتی دەرکردووە، هەروەها چەندین ڕێککەوتننامەی نێودەوڵەتی دەرچووە، وڵاتانی عەرەبیش ڕێککەوتننامەی تایبەتیان هەیە، چەندین وڵاتانی عەرەبی لەدوای یازدەی سێپتێمبەرەوە یاسای دژایەتی کردنی تیرۆر، یان بەرەنگاربوونەوەی تیرۆریان لەسەر ئاستی ناوخۆ دەرکردووە، یەکێك لەوانە عێراقە، بۆیە تا ئێستاش ئەم جەنگە بەردەوامە، ئەم مەترسیەش بەردەوامە، بەتایبەتی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و لە عێراق، کە ئێمە هەرێمێکین لە چوارچێوەی عێراقدا، بۆیە بوونی یاسایەك لە هەرێمی کوردستان بۆ بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر، تاکو ئێستا پێویستیەکە، پێویستە ئێمە تێگەیشتنمان بۆی هەبێت، پێویستە ئێمە پشتیوانی لێ بکەین، سەبارەت بەم دریژکردنەوەیە کە من پشتیوانی لە بۆچوونی هەردوو لیژنە دەکەم، لیژنەی یاسایی و لیژنەی ناوخۆ لە مەسەلەی مەبدەئی دریژکردنەوە، ئێمە لەم بابەتەدا لە ژێر زەختی کات داین 7/17، بۆیە پێویستە دریژ بکرێتەوە، بەڵام ئەگەر تێبینیمان هەبێت لەسەر ناوەڕۆکی یاساکە، دەکرێت ئێمە دریژی بکەینەوە، لەبەر ئەوەی 7/17 تەواو دەبێت، دوای ئەوەی کە ئێمە دریژی دەکەینەوە، با ئێمە باشترو چاکتر ئەو پرۆژە یاسایەی کە هەیە دیراسەی بکەین، تا لە داهاتوودا بزانین لەکوێ کەموکوڕی هەیە، ئێمە هەوڵ بدەین هەموارى بکەین و تەعدیلی بکەین؟ ئەگینا لە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا کە لەوێ یاسایەك بەناوی یاسای نیشتمانی بۆ بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر دەرچووە، کار گەیشت بەوەی کە ڕێگا بدرێت بە چاودێری هەموو پەیوەندییەکی هاوولاتیان بکرێت، چونکە ئەو کات بە پێویست زانرا مقۆ مقۆو دەنگۆ وقسەو باسی زۆریشی هەڵگرت، کە ئەمە لەوانەیە جۆرێك لە مەترسی دروست بکات بۆ سەر ئازادییە گشتیەکان، ئەمە لە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاش ئەم پرسە هاتە ئاراوە، بۆیە من بە پێویستیشی دەزانم، بەڵام دریژکردنەوەکە بۆ ماوەی دوو ساڵ بێت، دوای ئەوەی کە دریژمان کردەوە، ئەگەر تێبینیمان هەبێت لەسەر جێ بەجێ کردنی یاساکە، یان لەسەر ناوەڕۆکی یاساکە، ئەو کات دەکرێت هەموومان لە چوارچێوەی پرۆژەیەکی هەموار کردندا، لە چوارچێوەی بەدواداچوونێکی باشترو

چاکتر هەوڵ بدەین یاساکە بەشێوەیەك جێ بەجێ بکرێت، یان هەموار بکرێت، کە ئەرکە راستەقینەکانی خۆی جێ بەجێ بکات و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار گۆران ئازاد فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی ئێمە ئەمڕۆ لەبەردەستمانە موناقەشەی دەکەین لێرەدا پرۆژە یاسایەکە بۆ درێژکردنەوەی ماوەی کار کردنی تیرۆر، نەك پرۆژەیەك بۆ هەموار کردن، هەر کاتێك باسی هەموار کردنیش لەلایەن ئەندامانی پەرلەمان پێشکەش دەکرێت، جارێکی تر قابیلی موناقەشەو گفتوگۆ کردن بێت بۆ پێداچوونەوەی مولاحەزاتەکان، من پشتیوانی ئەو رەئیە دەکەم بۆ درێژکردنەوەی ماوەی کار پێ کردنی تیرۆر، لەبەر ئەوەی لە ماوەیەکی رابردووی کورتدا، ئێمە لەم هۆڵە قسەمان لەسەر بوونی هەڕەشەو مەترسی بوونی تیرۆر کرد لەم هەرێمەو، قسەمان لە دەستدانی یەکێك لە کۆڵەگەکانی حکومەتی هەرێم کرد، کە ئیستیقراریەتی ئەمن و ئاسایشە، کە ئیفتیخاری پێوە دەکات، ئەویش دوای رووداتی تیرۆر کردنی زەردەشت عوسمان و دەستگیر کردنی باندێکی تیرۆریستی لە شاری سلێمانی، هەر خۆمان ئەم ئیدیعایەمان باس کرد کەوا ئەم هەڕەشەیە وجودی هەیە، بۆیە من پێموایە ئەسباب موجیبەی ئەم یاسایە تا ئێستاش وجودی هەیە لە هەرێمی کوردستان، بۆیە پشتیوانی لە درێژکردنەوەکە دەکەم و، خاڵێکی تر کە من پشتیوانی دەکەم، ئەگەر موبەریراتی ئێمە لە درێژ نەکردنەوەو، یاخود درێژکردنەوەی ئەم یاسایە لە تەتبیقی یاساکە بێت، ئێمە پێمانوایە تەتبیقی یاساکە شتێکە، ئەگەر خراپ بەکار هاتووە، ئەگەر کەسێك بە ناحەق گیرا بێت، ئەگەر کەسێك تەعویز نەکرا بێتەوە، لەگەڵ خودی ناوەڕۆکی یاساکە، من پێموایە ناوەڕۆکی یاساکە کۆمەڵێك ماددەی باشی تێدایە، کە مافی ئەم کەسانەی پاراستووە بە تاوانی تیرۆر دەستگیر دەکرێن، هەر لە ئەشکەنجەدان، هەر لە دابین کردنی پاریزەر بۆی، هەر با بڵێین ئیعتیراف پێ کردن بە وەسائیلی تەعزیب، جگە لەوەی لە ماددەیەکی تردا ئەم کەسانەی کە دەگیرێن بەم تاوانە، ئەم تاوانەیان لەسەردا ساغ نابێتەوە مافی ئەوەی پێداون، کەوا داوای قەرەبوو بکەن، ئەو کەسانە سکاڵا تەسجیل بکەن لەسەر ئەوانەی پەیوەندیدارن لە حکومەتداو، خانەوادەی قوربانیانی تیرۆریش لەم یاسایەدا هاتووە، کەوا پێویستە تەعویز بکرێتەوە، بۆیە من پێموایە ناوەڕۆکی یاساکە مافی ئەم کەسانەی پاراستووەو مافی مرۆڤ و ئازادی تێدا بۆ ئەو کەسانە تیادا پاریزراوە، بەڵام ئەگەر لە جێ بەجێ کردندا کەمتەرخەمیەك هەبێت، ئەوە مەسئوولیەت دەکەوێتە ئەم دەزگایانەو، ئێمە وەك پەرلەمان دەتوانین بەدواداچوون بکەین، بەڵام لەگەڵ ئەوەدا بۆ ماوەی درێژکردنەوەکە من لەگەڵ مەبدەئەکە دام، بەڵام لە سێ ساڵەوە بکرێتە دوو ساڵ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار ئاشتی فەرموو.

بەڕێز ئاشتی عزیز صالح؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەو پێیەی ئیرهاب جەریمەیەکی مونەزەمەو لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی قسەیەکی زۆر لەسەر ئەو مەسەلەیە دەکرێت، لە ئێستادا بۆ ئەوەی فەراغێکی ئەمنی دروست نەبێت، لە غیابی قانونێکی باشدا ناچار دەبێن، یەعنی من خۆم ناچار دەبم بەوەی کە دەنگ بدەم بەم یاسایە، بۆ ئەوەی ماوەی سااڵێك درێژ بکرێتەوەو هەموار بکرێت، سەرەڕای ئەوەی کە کۆمەڵێك تێبینی هەیە لەسەر ئەم یاسایە، من خۆم لەناوی یاساکەوە، لەناوی پرۆژەکەوە کۆمەڵێك تێبینی هەیە، کە ئەم پرۆژەیە بەناوی موکافەحە کردنی ئیرهابە، بەاڵم بە بڕوای من زیاتر کار لەسەر قەدەغە کردنی ئیرهاب دەکات، چونکە موکافەحە کردنی ئیرهاب بە تەنها بە پێناسە کردن و بەدانانی کۆمەڵێك سزاو یاسا موکافەحە ناکرێت، بەڵکو موکافەحە کردنی ئیرهاب پێویستە ئیش لەسەر زەمینە سازی بکرێت، کە هیچ زەمینە سازییەکی گونجاو لەناو ئەم پرۆژەیە نابینرێت، بۆ قەاڵچۆ کردنی مەسەلەی ئیرهاب، یەکێك لەو خاڵانە کە جێگای ئەوەیە کە ئازادییەکان ئەخاتەوە بەردەم هەڕەشە، بریتیە لەو پێناسە مەتاتیەی کە لەناو ئەم یاسایە دانراوە کە تەواوی ئازادییەکان ئەخاتەوە ژێر پرسیار و کۆمەڵێك بن دێر لە خۆی ئەگرێ لەناو پێناسەکەدا، کە پێویستە یاسا بەم شێوەیە مەجالی ئیجتیهادی تێدا نەمێندرێ، بە تایبەتی لە هەموو بڕگەکانی دواتردا یاساکە تەئکید دەکاتەوە سەر ئەوەی کە بە پێی ئەوە کە لە سەرەوە ئاماژە کراوە بە کردەی تیرۆر یان بە کرداری ئیرهاب ناوی ئەبرێت، کەواتە ئیعتیمادی سەرەکی لەناو پرۆژەکەدا پێناسەکەیەتی، و من رام لەسەر پێناسەکە نیە، پێناسەکە جێگای قسەکردنێکی زۆرە، سەرەڕای ئەوەی کە لەناو ئەم پرۆژەیە زەمینەیەك نیە بۆ ئەوەی ببینین یەکێك تێوەگالو بێت لە مەسەلەی ئیرهابدا، واتا یەکێك نیە بەناوی قوربانی، بەتایبەت خۆمان ئاگادارین لە زۆربەی کرداری تیرۆریەکاندا، زۆر جاران ژن، منااڵ، زۆر جاران پیاویش لەناو ئەم پرۆسانەدا تێوە ئەگااڵێن، فورسەتێك نیە، زەمینەیەك نیە، بۆ ئەو کەسانەی کە قوربانین بە تایبەت منااڵ، کە پێویستە بە پێی ئەو یاسا سزایانەی کە لەناو ئەم پرۆژەیەدا هاتووە، مامەڵە لەگەڵ منااڵدا نەکرێ، پێویستە بە پێی یاساکانی نەوجەوانان و یاساکانی کە هەڵقوااڵوە لە یاساکان و پرنسیپەکانی جارنامەی جیهانی تایبەت بە منداڵ، بە پێی ئەمانە موعامەلە لەگەڵ منداڵدا بکرێ، پێشنیازی من بۆ مەسەلەی زەمینە سازی بەو پێیەی کە ئەمە ناوی قەاڵچووی گرتووە، قەاڵچووکردنیش بە تەنها کردەیەك نیە بە یاسایەك یان بە ناساندنێك تۆ رووبەرووی ببیتەوە، بەڵکو ئەبێ زەمینە سازیەك هەبێ بۆ ئەوەی کە جارێکی تر ئەو کردە تیرۆریە دووبارە نەبێتەوە، یەکێك لە زەمینە سازیەکان، من لێرەوە پێشنیازی ئەوە دەکەم کە پێویستە هیچ چەکێك نەبێ لەناو پارتە سیاسیەکان لە دەرەوەی هێزی نیشتمانی، ئەو هێزە نیشتمانیەی کە بە شێوەیەکی فەرمی دیفاع لە ئەمنی قەومی کوردستان دەکات، لە دەرەوەی ئەوە ئەگەر بە پێی ئەم پێناسانە بێت، هەر حیزبێك یان هەر کەسێك کە هەڵگری چەك بێت، پێویستە چەکی لێ دابماڵرێ و چەك نەمێنێت، لەبەر ئەوەی کە الیەنێك کە چەك بەکارئەهێنێ، بە پێی ئەم پێناسانە ئەگەر بە مەفهومێکی

قەومی ئەو چەکە بەکاربهێندرێ بۆ کۆنترۆڵ کردنی حاڵەتی ئەمنی بێت، لەبەرامبەردا لایەنی دووەم بە جۆرێك لە ئیرهاب لەبەرامبەر خۆیدا تەعریفی دەکات، خاڵێکی تر کە گرنگە لە مەسەلەی زەمینە سازیدا، باشترکردنی مستوای مەعیشی خەڵکی.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە وەرە سەر ماددەکە، موحازەرەم بۆ مەدە خوشکی من، وەرە سەر ماددەکە، ئەمە ماددەیەکە یەك فەقەرە، هەر یەکی سێیە، رەئی خۆت داوە، وەرە سەر ماددەکە تکایە، لە ماددەکە دەربچی قەتعت دەکەم رەجائەن.

بەڕێز ئاشتی عزیز صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێناسەکە پێویستە هەموار بکرێ، هەروەها ماددەی 2 لە 4، ماددەکە زۆر مەتاتین، پێویستە ئیشی لەسەر بکرێ، سەرەرای ئەوەی کە ئەم پرۆژەیە هیچ زەمینە سازیەکی بۆ قەڵاچۆکردنی ئیرهاب لە خۆ نەگرتووە، هەروەها تەئکیدم لەسەر ئەوە کرد، کە مەفهومی قوربانی ئیشی لەسەر نەکراوە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

رێزدار عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن حسین ابابکر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەراستی تیرۆر هەر لە خۆیەوە، ناوی تیرۆر، لە هەر وڵاتێك کە پەیدا بوو، تیرۆر مانای وایە کە تۆقاندن و دڵە راوکێ دروست کردن لەناو هەر وڵاتێك، کەواتە ئەمن و ئارامی لەم وڵاتە تێك ئەدا، بە رەئی من یاسای تیرۆر لە هەرێمی کوردستان زۆر زەروریە، بەڵام ئەم یاسایەی کە ئێستا پەیڕەو ئەکەن وەکو ئەتوانین بڵێین کاتی نەماوە، وەختی رۆیشتووە، ئەو کاتی کە دامانڕشتووە، وەختی خۆی بوو، لە جێی خۆی بوو، بەڵام ئێستا وەختێکی تر، زەمەنێکی تر، من پێم وایە ئەم پرۆژەیە هەموار بکرێ، زۆر کەم و کوڕییەی تێدایە، ئەگەر ئێستا بە زەروریەت ئەزانم کە تەمدیدیش بکرێ بەس بۆ ساڵێك، بۆ ماوەی ساڵێك تەمدید بکرێ، بەڵام دوایی بڕگەیەك لێی زیاد بکرێ کە بێتەوە ناو پەرلەمان و هەموار بکرێ، دووبارە ئەم پرۆژەیە هەموار بکرێ و دابڕێژرێت، چونکە ئەگەر، دوای ئەوەش ئێمە ئێستا سەیری ئەم پرۆژەیە بکەین، خەڵك لەوانەیە لەدەستی حکومەت دەرچووبێ، لە لایەنەك، لە جێیەکی تریشەوە، لە لایەنێکی تریشەوە ئەم پرۆژەیە بۆ خۆی ئیستیغلال بکات و بەکاری بێنن، ئەمە ئەبێ لەناو بازنەیەك تەحدید بکرێ، کە ئەم پرۆژەیە لە دەستی ئەم جیهەتە بێت، مەسەلەن بڵێین لە دەست وەزارەتی ناوەخۆ بێت، کە ئەمە جێبەجێ بکرێ و ئەو کەسانە و ئەو جیهەتە مەعروف بێت و دیاری کراو بێت، نەك هەر کەسێك بێت ئەم یاسایە بە کەیفی خۆی جێبەجێی بکات و پەیڕەو بکات، دوای ئەوە ئەگەر ئەوە هەبوو دەبێتە پێشیل کردنی مافی

مرۆڤ، ئیتر ئینسان ناتوانێ ئازاد لەم وڵاتە بژیت، کە بە بۆنەی ئەم یاسایە کەوا بڵێن یاسای دژە تیرۆرە، لە جێبەجێ کردنی ئەم یاسایەش دەبێ هەر پێشیلێ کردنی مافی مرۆڤیش یەعنی بەرچاو بگرێ، ناکرێ هەروا و هەر وا بڵێت بەس تیرۆرە و تەواو، زۆر کەس هەنە گرتینە و گیراون، ئەوەش دەچێتە سەر ئەوەی کە بەناوی تیرۆر، بەڵام لە ئەنجامی دواییش تیرۆر نەبووینە، ئەوانە دەبێ قەرەبوو بکرێن، ناکرێ هەروا و دوایی بڵێین ببورەو عەفوم بکە ئاوا گرتیمە و بە غەڵەتی و دوایی بڕۆ بۆ ماڵی، ئەمە زۆر مافی پێشیلێ دەکرێ و ئازادی نامینێ، ئیتر زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کەرەمکە.

بەڕێز بێریڤان اسماعیل سەرهنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانم کرا، بەڵام لەگەڵ ئەوەش من پشتگیری ئەم یاسایە دەکەم، یاسای بەرەنگار بوونی تیرۆر، چونکە تیرۆر کێشەیەکی جیهانیە، هەرێمیش پێویستە یاسایەکی هەبێ بۆ رێکخستنی کۆمەڵگا و رۆشنبیری کۆمەڵگا و دووركەوتنەوە لە تیرۆر، زۆر بە پێویستی دەزانم لە زۆر وڵاتان، راستە هەندێ وڵات سااڵنە یاساکە تەعدیل دەکات،یانیش توندی دەکاتەوە، یانیش درێژەی پێ دەدات، من بۆیە رازیم لەسەر ئەوەی کە درێژەی پێ بدرێت بەو یاسایە، بەڵام حەزم دەکرد رووونکردنەوەیەك هەبێ لە لایەن لێژنەی یاسایی و هەروەها لێژنەی ناوەخۆ، چونکە لێژنەی یاسایی تەئریخێکی داناوە کە دەڵێ: تاوەکو 2013/7/16، بەڵام لێژنەی ناوەخۆ دەڵێ:کۆتایی 2012، حەزم دەکرد بزانم بۆ ئەوە؟، بۆ ئەوە2012یان داننناوە و ئەو 2013؟ ئەو ماوەیە چییە؟

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رێزدار کاك کاردۆ فەرموو.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەموومان کۆکین لەسەر ئەوەی تیرۆر دیاردەیەکە دژی ئینسانیەتە و جیهانیشە و پێویستە بەرەنگاری ببینەوە وەکو دیاردە چیە؟ لە کوردستانیش یاسای بۆ دەرچووە، بەڵام ئەم یاسایە لە دۆخێکی تایبەت دەرچووە، ئایا هۆکارەکانی ئەم دۆخە ماوە کە ئەو یاسایەی بۆ دەرچووە؟، ئەگەر ماوە، دەبوایە بەراستی ئەم پرۆژەیە لە لایەن حکومەتەوە پێشکەش بکرابا، چونکە ئەوان لە پەیرەو کردندا دەزانن جەدوای یاساکان و کێشەکانی بۆ تەمدید کردنی، ئەمە جگە لەوەی بەرپرسیارەتی هەڵگرتن لەسەر ئەوەی کە کێ ئەم یاسایە جێبەجێ دەکات؟، چونکە لەگەڵ ئەم یاسایە رەنگە پێشیل کاریش بکرێ، ئەم بەرپرسیارییەتە ئەهمیەتێکی گەورەی هەیە، ئەمە خاڵێك، خاڵێکی تر، ئەم یاسایە مۆرکێکی کاتیی هەیە، بەڵام بەداخەوە لە رۆژهەڵاتدا دائیمەن ئەم یاسایانە ئەوەندە تەمدید دەکرێن و بە درێژکراوەیی دەمێننەوە، دەبێتە

یاسایەکی دائیم، لەبەر ئەوە من پێم باشە ئەگەر هۆکارەکانیشی ماوە، یەك ساڵ بێ بۆ ئەوەی بتوانین، یەعنی ئەگەر پرۆژە بڕیارێك یان هەموارکردنێك هەبێ لەم ساڵە، پەرلەمان پێشکەشی بکات، ئەمە خاڵێك، خاڵێکی تر، ناوەرۆکی یاسایەکە، هەم لە ڕووی بەڵگە و لێکۆڵینەوە و هەم لە تەعامول کردنی لەگەڵ رۆژنامەنووسان، هەم لە کوردییەکەشی کە هاتووە لە جیاتی ئیعدامەکە لەناوبردنی داناوە، لەناو بردن جۆرێك لە ئەوەی یاسایی تێدا نیە، یەعنی بەراستی ئەمە خاڵێك، خاڵێکی تر، کاتێك رۆژنامەنووسان لە کابینەی 5 دا لەگەڵ سەرۆکی حکومەتی کابینەی 5 کاك نیچیروان دانیشتبوو، وتبووی ئێمە تەعامول لەگەڵ رۆژنامەنووسان ناکەین بەو یاسایە، ئەمە دەلالەتی ئەوەیە کە ئیشکالاتی تێدایە ئەمە، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئەگەر هۆکارەکانیشی مابێت، پێم باشە یەك ساڵ درێژ بکرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ گشت ئێوەی بەڕێز، هەمووتان رەئی خۆتان دا، ئێستا چەند بۆچوونێکی ئەو بەڕێزانە کە هەبوو زۆر بە روونی رەئی خۆتان دا، ئێستا داوا لە لێژنەی یاسایی دەکەین کە لەگەڵ لێژنەی ناوەخۆ وەڵامەکان بدەنەوە، پاشان ئەو پێشنیارانەی کە لە لایەن ئێوەی بەڕێزەوە پشتیوانی هەبوو، ئەیخەینە دەنگدان، کەرمکە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، دیارە لەکاتی گفتوگۆکردن لەسەر ئەم یاسایە، رەئی جیا جیا هەبوو، هەندێ لە بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمان لەگەڵ یاساکە نین، هەندێك لەگەڵ ئەوەنە کە ساڵێك درێژ بکرێتەوە یان شەش مانگ، هەندێك لەگەڵ ئەوەنە کە دوو ساڵ، هەندێك لەگەڵ ئەوەنە کە ئەو یاسایە هەر ئەسڵەن رەد بکرێتەوە، هەندێك لە بەڕێزانیش لەگەڵ ئەوەنە کە تەعدیل بکرێ، دیارە ئێمە ئەو پرۆژەیەی کە تەقدیممان کردیە، بەڕاستی هەستمان بەوە کردیە کە ئەو یاسایە لە 7/16 کۆتایی پێ دێت، و داوای، پێشنیاری ئەوەمان کردووە کە ببێتە سێ ساڵ، دیارە بوونی ئەم یاسایە بە زەروورەت دەزانین، ئەو ئاراماییەو ئەو سەقامگیرییەی کە ئێستا لە هەرێمی کوردستاندا هەیە، یەك لەو عامیلانەی کە تەئسیری هەبووە لە سەر ئەو سەقامگیرییە بە قەناعەتی ئێمە ئەم یاسایە بووە، هەندێ لەو بەڕێزانە ئیشارەتیان بەوە دا کە لە تەمدیدی دووەم، ئەم یاسایە حکومەت تەمدیدی کردووە، من بەو بەڕێزانە دەڵێم، تەمدیدی یەکەمیش بە نیسبەت ئەم یاسایە لە لایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان بووە، نەوەك لە لایەن حکومەتەوە بووە، دیارە هەندێك لە بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمانیش تەعنیان بە هەندێ دەزگا دا، کەوا شەرعیەتی یاسییان نیە، جێبەجێی ئەو یاسایە دەکەن، ئەو دە زگایەی کە بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ئیشارەتیان پێدا، ئەمە بە پێی یاسایەك تەنزیم کرایە، لەو پەرلەمانە پەسند کراوە، ئینجا چوویتە بواری جێبەجێ کردن و جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە بلزات، یەك لە بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمان ئیشارەتی بەوە داوە کەئەنەهو ئەم یاسایەی کێشەی تیرۆر کێشەیەکی یاسایی نیە، ئێمە بە عەکسەوە دەڵێین، جانیبی

یاسایی زۆر زۆر زاڵتره بەسەر ئەو مەسەلەیە، و جەرائیمی ئیرهابی تەنها و تەنها لە یاسای تیرۆر زکر کرایە، ئەگەر بێیە سەر یاسای قانونی عقوبات، هیچ بابێك و بەندێك نیە باس لە یاسای جەرائیمی ئیرهابی بکات، بۆیە ئەگەر سەیری کارە تیرۆریستیەکانیش بکەین، دەبێنین هەر لە مانگی پێشوو لە سلێمانی باندێکی تیرۆریستی گیرا، و ئەوە ئیشارەت بەوە دەکات کە ئێستاش و لایزال شانەی نوستوو ئی تیرۆریستان لەناو هەرێمی کوردستاندا هەیە، جگە لەوەش، ئەگەر تەعاونی سولٓتاتی ئێمە لەگەڵ بەغدا، لەگەڵ جیهاتی ئەمنی بەغدا نەبوایە، بە حەقیقەت هەندێ جەرائیم هەبوو ئەصلٓەن پێش تەنفیزی کەشف کرا و ئەوەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەو دەزگایانەی کە لە هەرێمی کوردستاندا کاریان دەکرد، تەبیعی باس لەوە دەکرێ، لەناوەڕۆکی یاسایەکە دەکرێ، بەعزێ حالاتی فەردی لە ئێرەو ئەوێ رووێداوە، ئەوە ئەوەی کاك عبدالسلامیش ئیشارەتی پێدا لە جێگای خۆیەتی، ئێمە بەرامبەر تەعدیلی یاسا نین، ئێمە بەرامبەر تەمدید کردنەوەینە، ئەگەر هەر تەعدیلێك لە لایەن ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کرا، یان لە لایەن حکومەتەوە پێشکەش کرا، ئێمە مەجبوورین ئەو کاتە موناقەشە بکەین، و بڕیاری گونجاوی خۆمانی لەسەر بدەین، زۆر لە بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانیش ئیشارەتیان بەوە دا کە ببێتە دوو سالٓ، لێژنەی ناوەخۆش پێشنیاری کردبوو، ئێمەش وەکو لێژنەی یاسا ئیقتیراحی سێ سالٓیمان سەحب دەکەینەوە، پشتگیری لە رەئی لێژنەی ناوەخۆ دەکەین، و پشتگیری لە رەئی ئەندامانی پەرلەمان دەکەین، ئێمەش موقتەرەحەکەمان دەکەینە دوو سالٓ، بۆیە ئەوە بوو کورتەی قسەکانی من، ئەگەر هەڤالآنم قسەی تریان هەیە؟.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کەرەمکە ریزدار کاك عەونی.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەندێك برادەر ئیشارەتیان بەوە دا کە یاسای دژە تیرۆر، کیفایەت نیە و موجیبیش نیە، لەبەر ئەوەی قانونی عقوباتی عیراقی لە کوردستان ئیشی پێ دەکرێ، ئەحکامەکانی دەتوانێ تەغتیەی ئەو ئەحداسانە بکات کە روو بەرووی کۆمەلگەی کوردستانی دەبێ، ئێمە دەڵێین: نەخێر ئەوها نیە لەبەر ئەوەی مەبدەئێکی قانونی هەیە دەڵێ: لاجریمة و لا عقوبة الا بنص، ئەگەر بگەڕێنەوە سەر قانونی عقوباتی عیراقی وەکو کاك شێروان ئیشارەتی پێدا، لەوێ ئەحکامی خاص نیە بۆ موعالەجەی ئیرهاب، واتا قانونی ئیرهاب قانونێکی خاصە، زۆر پێویستە، برادەرێك ئیشارەتی بەوە دا کە مەوزوعی شروع باس کرایە، لە هیچ قانونێکدا نیە، بەڵێ، شروع لە قانونی عقوباتی عیراقی لە ماددەکانی:30 و 31 و 32 بە وازیحی باس کرایە، ئەگەر سەرۆکایەتی پەرلەمان مەجالم بداتێ بۆ رووونکردنەوە، بیخوێنمەو و، ئەندامانی پەرلەمان با لەبەر دەمیان وازیح بی ئەحکامی شروع چیە؟، ماددەی 30 دەڵێ: الشروع: هو البدء بتنفيذ فعل بقصد ارتكاب جناية او جنحة اذا اوقف او خاب اثره لاسباب لا دخل لارادة الفاعل فيها، و يعتبر شروعا في ارتكاب

الجريمة: كل فعل صدر بقصد ارتكاب جناية او جنحة مستحيلة التنفيذ اما بسبب يتعلق بموضوع الجريمة او بالوسيلة التي استعملت في ارتكابها ما لم يكن اعتقاد الفاعل صلاحية عمله لاحداث النتيجة مبنيا على وهم او جهل مطبق، و لا يعد شروعاً مجرد العزم على ارتكاب الجريمة و لا الاعمال التحضيرية لذلك ما لم ينص القانون على ذلك، واتا قانونی ئیرهاب ئەگەر ئیشارەتی بە شروع دایە، ئەحکامەکانی جیاواز کردیە و بە وازیحی ئەوە مەبەستی خۆی هەبووە، لەبەر ئەوەی ئەو کەسەی کە تاوان دەکات، پێش ئەوەی ئەنجامدانی تاوانەکە بکات، بزانێ یاساکانی کە بەسەری جێبەجێ دەکرێ بە چ شێوەیەکە؟، دووەمیان، چەند کۆنفرانس و کۆبوونەوە کرا لەسەر ئەم یاسایە، لە پێشووی ئەم دەورەیە، ئەو کەسانەی کە کۆنفرانسەکەیان کردیە زۆر تەقیمی یاساکەیان کردیە، زۆر دەستخۆشیان کردیە، لە پەرلەمانی کوردستان کە توانی ئەم یاسایەی دەرچوێنێ، بە تایبەتی دوو ماددەی زۆر گرنگی تێدایە، ماددەی 14 دەڵێ: ئەگەر ئەو کەسەی بە تاوانی تیرۆر، کاری تاوانەکەی بێ تاوان دەرچوو، بۆی هەیە داوای قەرەبووی ئەو زیانە جەستەیی و نا جەستەییە بکاتەوە کە لێی کەوتووە لە ئەنجامی پێشیل کردنی ئەو مافە مرۆییانەی کە لە دەستوور و یاساکاندا هاتوون، هەروەها ماددەی 15 دەڵێ: حکومەتی هەرێمی کوردستانی عیراق دەستەبەری چاودێری خانەوادەی قوربانیانی کردەوە تیرۆرەکانیان دەکات و قەرەبووی زیانەکانیان دەکاتەوە، ئەگەر بگەڕێنەوە سەر قانونی موکافەحەی عیراقی، ئێمە قانونێکی کاتیمان دانایە، کاتی خۆی دوو ساڵ دانرا بۆ ماوەکەی، دوایی لەسەر تەلەبی ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان، لە پەرلەمانەوە ماوەکەی درێژ کراوە بۆ دوو ساڵی تر، بەڵام قانونی موکافەحەی عیراقی، قانونێکی دائیمیە و بەردەوامیشە نا وەقتیە، بۆ ماوەیەکی کاتی ئیشی پێ بکرێ، ئەوە بوو تێبینیەکانی من لەسەر قسەکانی برادەران، ئەندامانی پەرلەمان و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کەرەمکە فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەئکیدەن بۆ قسەی برادرانی لێژنەی یاسایی، من پێم باشە کورتەیەك لەسەر شەرعیەتی یاسای جێبەجێ کردن باس بکەم، برادەران باسیان لەسەر ئەوە کرد کە کێ شەرعیەتی یاسای جێبەجێکردنی ئەم یاسایەی هەیە؟ راستە ئەم یاسایە جێبەجێ کراوە و باس لە ئەخیرەکەی کراوە کە لە ئەنجومەنی وەزیران و هەموو وەزارەتەکان پێویستە لەسەریان جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە بدەنە ئەستۆی خۆیان و بە تەئکید لەم وەزارەتانە، وەزارەتی داد و وەزارەتی ناوەخۆ بەشێکن لە ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان و موتەزامنن، شەرعیەتی ئەم یاسایە، راستە ئەگەر قەصد لەوە بێ دەزگاکانی ئاساییشی هەرێم لێکۆڵینەوەی تێدا ئەکەن، بەڵام با باشی بزانن دەزگاکانی ئاساییشی هەرێم هەمووی دادوەری تایبەتی خۆی هەیە، ئەم دادەوەرانە دادوەری حقوقین، تەعین کراون و دەوارتی خۆیان بینیوە، یاسایین لە وەزارەتی عەدل و لە

سوڵتەی قەزائیەوە فەرمانی تەعین کردنیان بۆ دەرچووە، هەر تەحریکێك لە هەر کارێك و لە هەر کێشەیەك و لە هەر زاهیرەیەکی تیرۆر بکرێ، ئەو حاکم تەحقیقە لەهەر دەزگایەکی ئاساییش بێ، لەناو مەحکەمە ئیعتیادیەکانی ناو حکومەتی هەرێمی کوردستاندا بێت، قەرارەکانیان کۆتایی نیە و قەرارەکانیان بە گوێرەی یاسا خازیعە بۆ جۆرەها تووقی تەعن لەبەردەم مەحکەمەی تەمییز و لەبەردەم ریئاسەی جینایات، ئیتر مەحکەمەی جینایاتی هەرێمی کوردستان خاصن بە بینینی ئەم قەزیانە، ئەم قەزیانە کە بە تیرۆر ناو ئەبرێ، لە هیچ دادگایەکی تایبەتی سەیر ناکرێ، چونکە ئێمە لە کوردستاندا دادگای تایبەتیمان نیە، دەزگای لێکۆڵینەوەی تایبەتیمان نییە، تەنیا ئەو دادگایانە هەیە کە ئێستا لە هەرێمی کوردستان قەراراتی پێ دەردەکات و قەراراتی ئەوانیش جارێکی دیکە خازیعی چەند ڕێگایەکی تەعن و تەعن لێدانە لەبەردەم دەزگای دادوەری باڵاتر لە هی خۆیان بکات، ئەو حوکمانەی کە دەردەچێ لەم زاهیرەی تیرۆرە ئیکتیسابی قەتعی دەکات و تیرۆرستان بە ئەنجامی یاسایی خۆیان ئەگەن، لەبەر ئەوەی من پێم باش بوو ئەو ڕوونکردنەوەیە لەسەر شەرعیەتی یاسای جێبەجێ کردن و ئەو جیهەتەی کە جێبەجێی ئەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کەرەمکە فەرموو.

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سوپاس بۆ هەموو ئەو بیر و بۆچوونانەی هەڤاڵان و بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە داکۆکی لەسەر درێژ کردنەوەی ئەم پرۆژە یاسایە دەکەین، چونکە حەز دەکەین ئەو ئەمن و ئیستیقرارەی لە هەرێمی کوردستاندا هەیە لە ئەنجامی پشت بەستن بەو یاسایە لە لایەن دام و دەزگا پەیوەندیدارەکانە، کە توانیویانە ئەو سەقامگیریە بەرقەرار بکەن، ئەگینا خەتەری جیددی ئیرهاب، تیرۆرستان لەسەر ئێمە هەیە و هەمیشە لە هەوڵدان بۆ شێواندنی ئەم بارو دۆخە، ئەمە لە لایەك، لە لایەکی تر ئەگەر نکۆلی لە شێوەی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە کە بەدی بکرێ، ئێمەی پەرلەمان بە تایبەتی ئەو لێژنانەی کە پەیوەندیدارن، دەتوانین بەدواداچوون بۆ هەر حاڵەتێك بکەین کە بینیمان یاسایەکە پێشیل کراوە، یان مافی کەسێك پێشیل کراوە، لە کۆتاییدا بۆ تێبینی خوشکە بێریڤان کە دەڵێ، هەردوو ڕاپۆرتەکان جیاواز بوون، شەرت نیە ڕاپۆرتی دوو لێژنە دەقا و دەق وەکو یەك بێ، هەر یەك تەعبیر لە ڕاو بۆچوونی خۆی دەکات لە نەتیجەی موناقەشەکان و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێزان ئێستا وازیح بوو لە لای هەمووتان، لە موداخەلەکان، هەندێك لە ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێز داوایان کرد ماوەکە بکرێتە دوو ساڵ، هەندێکیش داوایان کرد بکرێتە یەك ساڵ، هەندێکیش ڕەفزیان

کرد، بۆیە ئێستا ئێمە مەبدەئی گۆڕینی وەختەکە کە لێژنەی یاساییش کە لەگەڵی پێشنیارەکەیان سەحب کرد، کێ لەگەڵ مەبدەئی گۆڕینەکەیە، تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، لە سێ ساڵ ببێتە دوو ساڵ مەسەلەن، ئەوەل مەبدەئەکە، تەمدید ئەخەینە ئەخیری، بەڕێزان، ئەو بەڕێزانەی کە رەفزیان کرد، مەجموعەیەك لە ئەندامانی پەرلەمان بوون، ئێستا مەبدەئی رەفزەکە ئەخەینە دەنگدانەوە، نوقتەی نیزامیت هەیە؟، کەرمکە.

بەڕێز نەریمان عبدالله قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا پێشنیارەکەی لێژنەی یاسایی سەحب کرایەوە، بەڵام وەکو پێشنیاری لێژنەی ناوەخۆ ئیستیناد کرایە سەری، لێژنەی ناوەخۆ بۆ دوو ساڵ نیە، بۆ کۆتایی 2011یە، یەعنی بۆ سەرەتای 2011یە، یەعنی سالێك و شەش مانگ دەکات هینەکەی ئێمە، کەواتە نە دوو ساڵەکە ماوە و نە سێ ساڵەکە ماوە، ساڵ و شەش مانگەکە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

رەجائەن، زۆر بەڕێز هەبوو وتیان دوو ساڵ بێ، مەجموعەیەکی تر هەبوو وتیان یەك ساڵ بێ، مەجموعەیەك هەبوو وتیان رەفز بکرێ تەمدیدەکە، یەك کەس شەش مانگ بوو، ناوەکانم نووسیوە تکایە دانیشە، یەك کەس بوو، باشە پێشنیارەکەی جەنابیشت دەخەینە سەری، ئێستا کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەم پرۆژەیە رەفز بکرێ، تکایە دەستی بەرز بکات؟، 21 کەس لەگەڵ ئەوەیە رەفز بکرێ، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە رەفز نەکرێ؟، بە زۆرینەی دەنگ ئەوە مایەوە، ئێستا مەبدەئی گۆڕینەکە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ماوەکە دوو ساڵ ببێت، تکایە دەستی بەرز بکات؟، زۆر سوپاس، حیسابی ناوێ، چونکە دیارە زۆرە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە دوو ساڵ نەبێ؟ تکایە دەستی بەرز بکاتەوە، باشە حیسابی دەکەین لەبەر خاتری ئێوە بۆ ئەوەی ببینن کە چەند ئەزعافە، کێ لەگەڵ ئەوەیە دوو ساڵ بێ ،تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟، 63 کەس لەگەڵ ئەوە دایە کە دوو ساڵ بێ، چەند کەس لەگەڵ ئەوەیە کە دوو ساڵ نەبێ؟، چەند کەس لەگەڵە کە دژ بێت؟، دوایی ئەوەی تر دەخەینە دەنگدان، چەند کەس لەگەڵ ئەوەیە کە دوو نەبێ؟، نا جارێ یەك، و دوایی ئەیخەینە دەنگدان، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە دوو نەبێ؟، 27 کەس، بۆیە دوو پەسند کرا بە 63 دەنگ، زۆر سوپاس، ئێستا ماددەکە تکایە ئاخیر جار بیخوێننەوە لەگەڵ صیاغەی تازەتان بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم:

کارکردن بە حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارەی (3)ی ساڵی 2006 تا 2012/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الاولى : يمدد العمل باحكام قانون مكافحة الارهاب رقم (3) لسنة 2006 لغاية 16 / 7/ 2012 . بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان کێ لەگەڵدایە، تکایە دەستی بەرز بکات؟، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نیە؟، بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، بۆ ماددەی دوو کەرەمکە.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی دووەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی رەئیتان؟

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەقی ماددەکە تەئید دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی ناوەخۆ رەئیتان؟

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەئیدی دەقی ماددەکە دەکەین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان کەس مودا‌خەلەی هەیە؟ نیە، ئێستا ئاخیر جار بیخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثانية: على مجلس الوزراء و الجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی دووەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان کێ لەگەڵە تکایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاسن کێ لەگەڵدا نیە؟، بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، 7 کەس لەگەڵدا نیە، بۆ ماددەی سێ تکایە.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثالثة:

ينفذ هذا القانون اعتبارأ من تأريخ 2010/7/17 و ينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

ماددەی سێیەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی 2010/7/17 ەوە کاری پێدەکرێت و لە رۆژنامەی فەرمی وەقائیعی کوردستاندا بڵاودەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی رەئیتان؟

بەڕێز شێروان ناصح حیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەکەین و هیچ مولاحەزەمان نیە و تەئیدی ماددەکە دەکەین و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی ناوەخۆ رەئیتان؟

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش تەئیدی دەقی ماددەکە دەکەین و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، کەس موداخەلەی هەیە لەسەری؟ نیە، ئێستاش ئاخیر جار بیخوێنەوە، ئەیخەینە دەنگدان.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثالثة:

ينفذ هذا القانون اعتبارأ من تأريخ 2010/7/17 و ينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

ماددەی سێیەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی 2010/7/17 هوە کاری پێدەکرێت و لە رۆژنامەی فەرمی وەقائیعی کوردستاندا بڵاودەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان کێ لەگەڵدایە تکایە دەستی بەرز بکات؟، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نیە؟، بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، 16 کەس دژە، بۆ ئەسباب موجیبە تکایە.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الاسباب الموجبة

لبقاء الاسباب التي تجعل من استمرار تطبيق احكام قانون مكافحة الارهاب موجبا وحماية لحياة مواطنى الاقليم وممتلكاتهم وامنهم واستقرارهم، فقد شرع هذا القانون.

به زمانی کوردی:

هۆیەکانی دانانی ئەم یاسایە

لەبەر چەند هۆکارێك کە بەردەوام بوونی سەپاندنی حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بە پێویست رادەگرێت، هەروەهاش بۆ پاراستنی سەر و مالّ و مولکی هاوولاتیانی هەرێم و ئاسوودەیی و سەقامگیریان، ئەم یاسایە دانرا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی رەئیتان؟

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە ئەسباب موجیبە دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی ناوەخۆ رەئیتان؟

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە هۆکارە پێویستەکان دەکەین و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان: